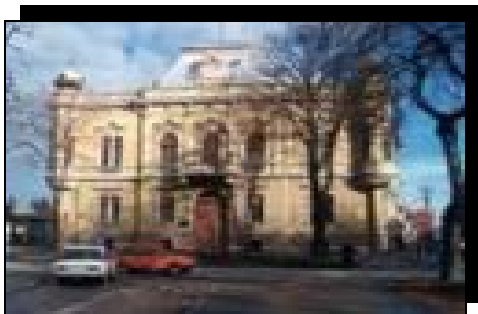


ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVLJE SOMBOR



**Analiza zdravstvenog stanja stanovništva
Zapadno-Bačkog okruga 2009**

Sombor, jun 2010

SADRŽAJ

1. POKAZATELJI VITALNO-DEMOGRAFSKE STATISTIKE-----	3
1.1. KARAKTERISTIKE TERITORIJE-----	3
1.2. STRUKTURA STANOVNIŠTVA PREMA STAROSTI I POLU-----	3
1.3. PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA-----	3
2. STRUKTURA UZROKA SMRTI-----	7
3. MORBIDITETNA STATISTIKA-----	7
3.1. REGISTROVANI MORBIDITET U PRIMARNOJ ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI-----	14
3.1.1. Služba opšte medicine-----	14
3.1.2. Služba medicine rada-----	16
3.1.3. Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece-----	18
3.1.4. Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine-----	20
3.1.5. Služba za zdravstvenu zaštitu žena-----	22
3.2 BOLNIČKI MORBIDITET I MORTALITET-----	24
4. KORIŠĆENJE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE-----	26
4.1. PRIMARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA-----	28
4.1.1. Služba opšte medicine-----	28
4.1.2. Služba medicine rada-----	28
4.1.3. Služba za zdravstvenu zaštitu predškolske dece-----	29
4.1.4. Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine-----	30
4.1.5. Služba za zdravstvenu zaštitu žena-----	31
4.1.6. Služba za zdravstvenu zaštitu usta i zuba-----	32
4.1.7. Služba hitne medicinske pomoći-----	33
4.1.8. Služba za polivalentnu patronazu-----	33
4.2. BOLNIČKA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA-----	35
5. EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA-----	36
5.1. KRETANJE ZARAZNIH BOLESTI-----	36
5.1.1. Respiratorne zarazne bolesti-----	38
5.1.2. Crevne zarazne bolesti-----	40
5.1.3. Parazitarne bolesti-----	42
5.1.4. Ostale zarazne bolesti-----	43
5.1.5. Venerične bolesti-----	44
5.1.6. Vektorske bolesti-----	45
5.1.7. Zooantroponoze-----	46
6. HIGIJENA I HUMANA EKOLOGIJA-----	50
6.1. HIGIJENSKA ISPRAVNOST VODE ZA PIĆE-----	50
6.2. HIG. ISPRAVNOST VODE U BAZENIMA ZA KUPANJE I REKREATIVNIM POVR. VODAMA---	51
6.3. ZDRAVSTVENA ISPRAVNOST ZIVOTNIH NAMIRNICA I PREDMETA OPŠTE UPOTREBE----	52
6.4. ISPITIVANJE POKAZATELJA KVALITETA VAZDUHA -----	52
6.5. KONTROLA ISPUŠTANJA OTPADNIH VODA -----	53
6.6. ŠKOLSKA HIGIJENA -----	55
6.7. AKTIVNOSTI NA POLJU JAVNOG ZDRAVSTVA -----	56
6.8. DELATNOSTI NA POLJU DEZINFEKCIJE, DEZINSEKCIJE I DERATIZACIJE -----	56
7. MIKROBIOLOŠKA DIJAGNOSTIKA-----	58
7.1. ANALIZA REZULTATA-----	58
7.1.1. Rezultati analiza kliničkog materijala-----	59
7.1.2. Sanitarna mikrobiologija-----	63
7.1.3. Kontrola tuberkuloze-----	63
8. ZAKLJUČCI-----	65

1. Pokazatelji vitalno-demografske statistike

1.1. KARAKTERISTIKE TERITORIJE

Zapadno-Bački okrug smešten je u severozapadnom delu Republike Srbije i obuhvata područja četiri opštine - Sombor, Kula, Odžaci i Apatin. Prostire se na površini od 2420 km², što predstavlja 2,7% ukupne površine Republike Srbije i 11,2% površine Vojvodine. Okrug ima 37 naselja sa prosečnom gustinom naseljenosti od 88 stanovnika po km². Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2002 godine na području Zapadno-Bačkog okruga živelo je 214011 stanovnika, od toga 110332 (51,6%) žena i 103679 (48,4%) muškaraca. Procenjeni broj stanovnika sredinom 2008 godine iznosio je 197974, što je za 16037 stanovnika manje nego u 2002 godini. Time je nastavljen višegodišnji trend opadanja broja stanovnika na području okruga.

Tabela 1. Karakteristike teritorije - veličina, broj stanovnika i gustina naseljenosti (Popis 2002)

Okrug / opština (veličina u km ²)	Broj stanovnika	Broj naselja	Prosečna gustina naseljenosti
Sombor (1178 km ²)	97263	7	83
Kula (481 km ²)	48353	9	100
Odžaci (411 km ²)	35582	5	87
Apatin (350 km ²)	32813	37	94
Zapadno-Bački (2420 km ²)	214011	16	88

1.2. STRUKTURA STANOVNIŠTVA PREMA STAROSTI I POLU

Za sagledavanje demografskih promena, starenje stanovništva je jedna od najznačajnijih karakteristika. Prema učešću populacije starijih od 65 godina u ukupnom stanovništvu (17,2%), teritorija Zapadno-Bačkog okruga pripada kategoriji veoma starih populacija. Prosečna starost našeg stanovništva iznosi 40,7 godina a vrednost indeksa starenja 1,11.

Tabela 2. Struktura stanovništva prema polu i starosti (Popis 2002)

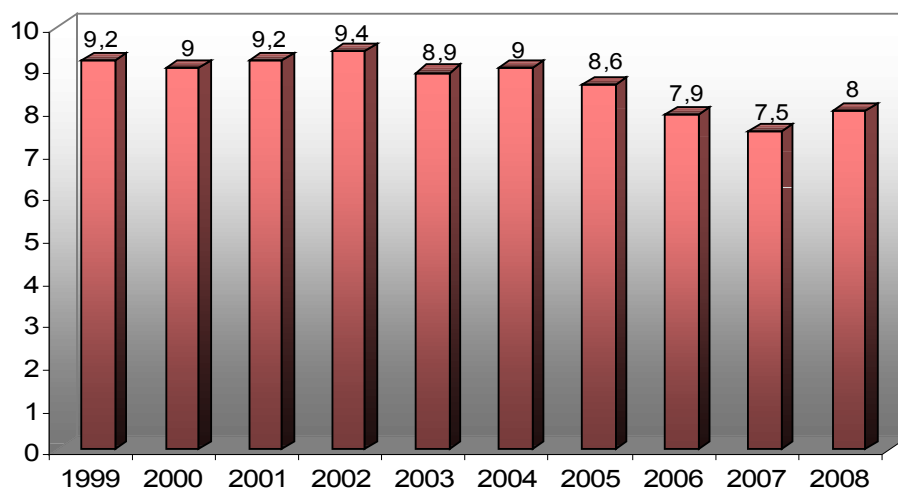
Opština Okrug	Broj stanovnika			Prosečna starost	Index starenja	Stariji od 65 godina	
	Ukupno	Muškarci	Žene			Broj	%
Sombor	97263	46839	50424	41,0	1,11	16935	17,4
Kula	48353	23533	24820	39,6	0,95	7650	15,8
Odžaci	35582	17331	18251	41,0	1,05	6476	18,2
Apatin	32813	15976	16837	41,0	1,14	5840	17,8
Okrug	214011	103679	110332	40,7	1,11	36901	17,2

1.3. PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA

1.3.1. Natalitet

Od 1989 godine Zapadno-Bački okrug nalazi se u fazi nepovoljnog nataliteta (ispod 12 promila prema merilima SZO). Prema podacima za 2008 godinu, stopa nataliteta na području okruga iznosila je 8,0/1000 stanovnika, čime je zabeležen blagi porast u odnosu na prethodnu godinu kada je stopa imala rekordno nisku vrednost (7,5/1000).

**Grafikon 1. Kretanje stope nataliteta na području Zapadno-Bačkog okruga
1999 - 2008**

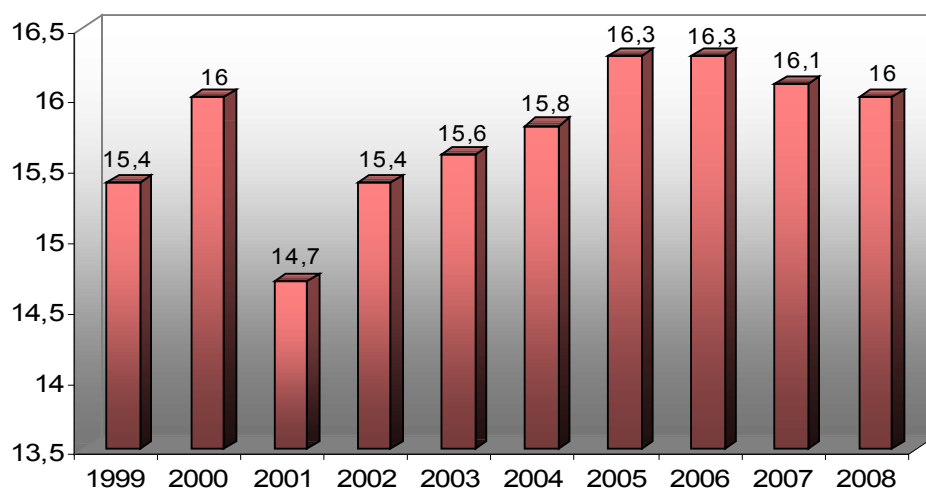


1.3.2. Mortalitet

Na vrednost opšte stope mortaliteta značajno utiču trendovi u demografskom razvoju (pre svega produženje očekivanog trajanja života i visok udeo starih u ukupnom stanovništvu) kao i promene u ponašanju i stilu življenja.

U 2008 godini opšta stopa mortaliteta iznosila je 16,0/1000 stanovnika i neznatno je snižena u odnosu na 2007 godinu (16,1/1000). Vrednost stope na području okruga kretala se od 13,9 u Kuli do 17,2 u Odžacima.

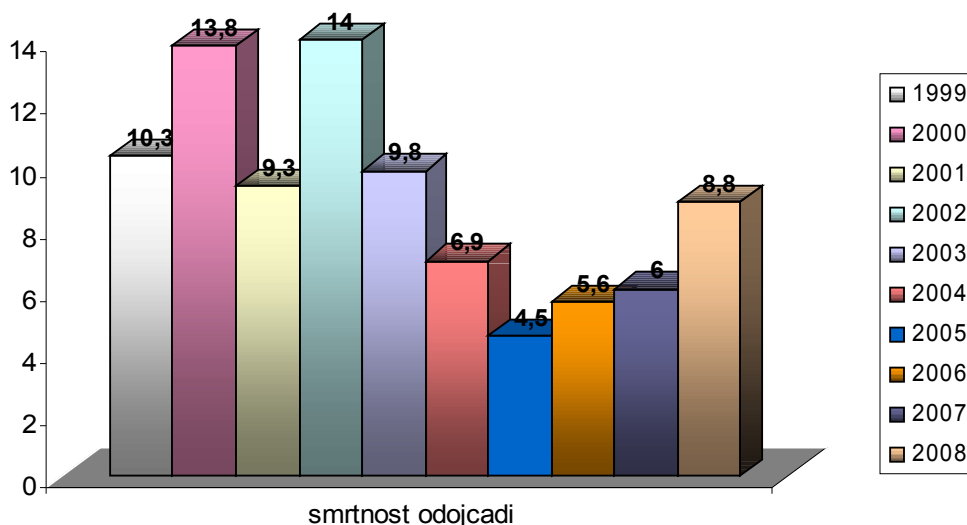
**Grafikon 2. Kretanje opšte stope mortaliteta na području Zapadno-Bačkog okruga
1999 - 2008**



1.3.3. Mortalitet odojčadi

Mortalitet odojčadi jedan je od najznačajnijih pokazatelja zdravstvenog stanja stanovništva, naročito za međunarodna poređenja. U posmatranom periodu, najniža vrednost stope smrtnosti odojčadi zabeležena je u 2005 godini (4,6/1000 živorođenih). U poslednje tri godine stopa je lagano rasla, ali se tokom celog perioda kretala u okvirima niskih vrednosti (ispod 20/1000 živorođenih prema merilima SZO). U 2008 godini stopa je iznosila 8,8/1000 a posmatrano po opštinama, kretala se od 5,6 u Somboru do 15,1 u Apatinu.

Grafikon 3. Kretanje stope smrtnosti odojčadi na području Zapadno-Bačkog okruga 1999 - 2008



1.3.4. Smrtnost dece do 5 godina

Za procenu zdravstvenog stanja celokupne populacije ovo je izuzetno značajan pokazatelj a imajući u vidu da uključuje i mortalitet odojčadi sve više se koristi kao pokazatelj osnovnog razvoja zemalja. Prema podacima za 2008 godinu, na području okruga umrlo je dvoje dece u dobi od 1-4 godine života a stopa je iznosila 10,1/1000 živorođenih.

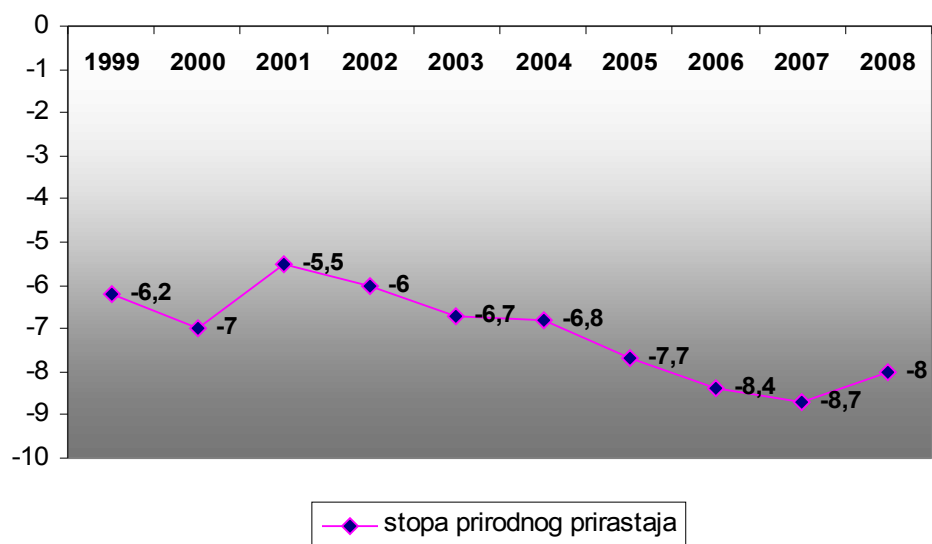
1.3.5. Maternalna smrtnost

Kao jedan od pokazatelja mortaliteta, stopa maternalne smrtnosti ukazuje ne samo na zdravlje žena u generativnom periodu već i na nivo adekvatnosti i kvaliteta pružene zdravstvene zaštite, kao i na opšti nivo socioekonomskog razvoja jedne zemlje. U 2008 godini nije zabeležen ni jedan smrtni slučaj usled komplikacija trudnoće, porođaja i puerperijuma.

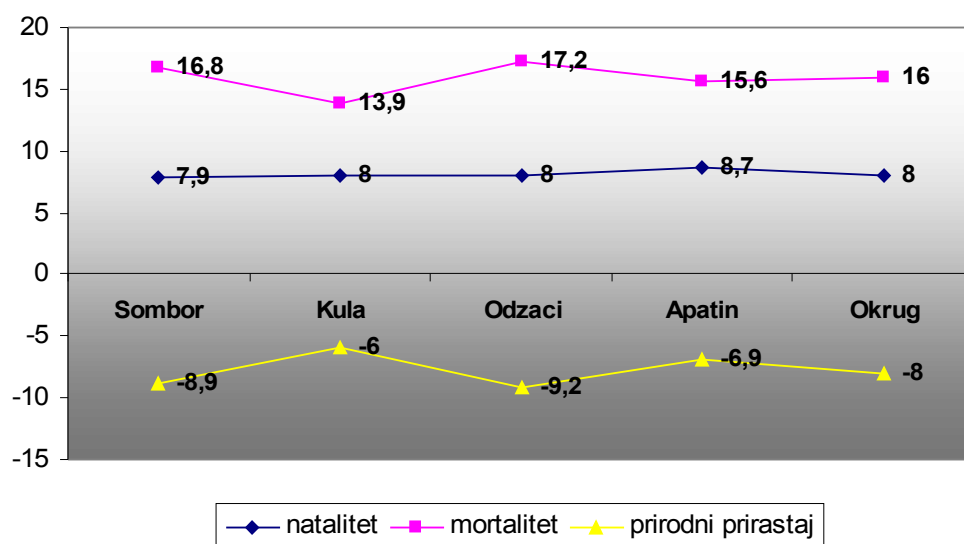
1.3.6. Prirodni priraštaj

Kao rezultanta rađanja i umiranja, stopa prirodnog priraštaja nepovoljna je na području Zapadno-Bačkog okruga već dugi niz godina. Rekord u obimu negativnog priraštaja postignut je u 2007 godini kada je stopa iznosila -8,7/1000 stanovnika. U 2008 godini stopa je imala vrednost od -8,0/1000.

**Grafikon 4. Kretanje stope prirodnog priraštaja na području
Zapadno-Bačkog okruga 1999 - 2008**



**Grafikon 5. Kretanje stope nataliteta, mortaliteta i prirodnog priraštaja
po opštinama Zapadno-Bačkog okruga 2008**



2. Struktura uzroka smrti

Na području Zapadno-Bačkog okruga umrlo je tokom 2008 godine 3167 lica, od čega 1582 muškaraca (49,9%) i 1585 žena (50,1%) a vodeći uzroci smrti bili su:

- **BOLESTI SISTEMA KRVOTOKA – 1689 umrlih (53,3%)**
- **TUMORI – 672 umrlih (21,2%)**
- **NEDOVOLJNO DEFINISANA STANJA – 294 umrlih (9,3%)**
- **POVREDE, TROVANJA I POSLEDICE DELOVANJA SPOLJNIH FAKTORA – 145 umrlih (4,6%)**
- **BOLESTI SISTEMA ZA VARENJE – 107 umrlih (3,4%)**

**Tabela 3. Vodeće grupe bolesti u strukturi uzroka smrti
-Zapadno-Bački okrug 2008-**

R.br.	Grupa bolesti	Struktura umrlih po polu					
		Ukupno umrlih		Muškarci		Žene	
1.	Bolesti sistema krvotoka	1689	53,3	729	46,1	960	60,6
2.	Tumori	672	21,2	385	24,3	287	18,1
3.	Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	294	9,3	133	8,4	161	10,1
4.	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	145	4,6	112	7,1	33	2,1
5.	Bolesti sistema za varenje	107	3,4	61	3,8	46	2,9
	Ostale grupe bolesti	260	8,2	162	10,2	98	6,2
	UKUPNO	3167	100	1582	100	1585	100

2.1. Bolesti sistema krvotoka

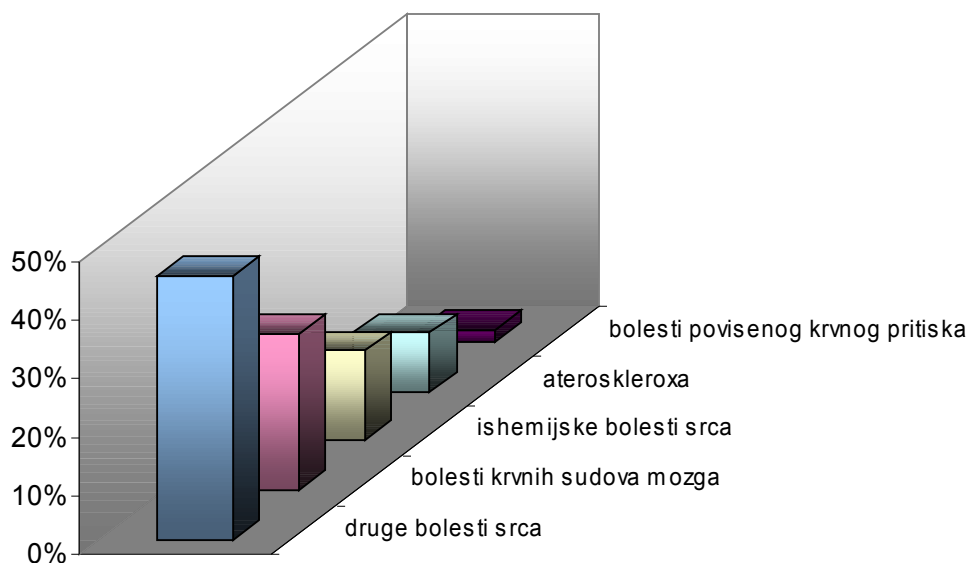
Bolesti sistema krvotoka zauzimaju prvo mesto u strukturi uzroka smrti sa visokim učešćem od 53,3%. Tokom 2008 godine na području Zapadno-Bačkog okruga umrlo je od bolesti sistema krvotoka 1689 osoba a u strukturi umrlih po polu bilo je više žena (56,8%) nego muškaraca (43,2%). Specifična stopa smrtnosti iznosila je $\frac{853}{100.000}$ stanovnika, što predstavlja porast u odnosu na prethodnu godinu kada je stopa imala vrednost od $\frac{835}{100.000}$ stanovnika.

Među vodećim uzrocima smrti u okviru ove grupe bolesti bili su:

- ▶ „druge bolesti srca“ – 761 umrlih (45%)
- ▶ bolesti krvnih sudova mozga - 448 umrlih (26,5%)
- ▶ ishemijske bolesti srca – 259 umrlih (15,3%)

Od oboljenja iz podgrupe »druge bolesti srca« (kardiomiopatije, srčana insuficijencija i poremećaji srčanog ritma), umrlo je tokom godine 761 lica (44% muškaraca i 56% žena). Od bolesti krvnih sudova mozga umrlo je 448 osoba (41,7% muškaraca i 58,3% žena). Umrlih od ishemijskih bolesti srca bilo je 259 (54% muškaraca i 46% žena).

Grafikon 6. Vodeći uzroci smrti u grupi bolesti sistema krvotoka 2008



2.2. Tumori

Na drugom mestu vodećih uzroka smrti su tumori sa 672 umrlih lica, što u ukupnom broju umrlih čini 21,2%. U strukturi umrlih po polu veći je udeo muškaraca (57,3%) nego žena (42,7%). Specifična stopa smrtnosti u 2008 godini iznosila je $\frac{339}{100.000}$ stanovnika i snižena je u odnosu na prethodnu godinu kada je vrednost stope bila $\frac{349}{100.000}$.

Prema lokalizaciji malignih tumora, vodeći uzroci smrti kod muškaraca bili su: **tumori traheje, bronha i pluća - 141 umrlih (36,6%), tumori kolona i rektuma - 49 umrlih (12,7%) i tumor prostate - 25 umrlih (6,5%),** dok kod žena najveći značaj imaju: **tumor dojke - 48 umrlih (16,7%), tumori kolona i rektuma - 43 umrlih (15,0%) i tumori traheje, bronha i pluća - 35 umrlih (12,2%).**

Tabela 4. Struktura umrlih prema lokalizaciji malignih tumora i polu 2008

Umri prema lokalizaciji malignih tumora i polu							
MUŠKARCI				ŽENE			
rang	lokalizacija	broj	%	rang	lokalizacija	broj	%
1.	traheja,bronh,pluća	141	36,6	1.	dojka	48	16,7
2.	kolon,rektum	49	12,7	2.	kolon,rektum	43	15,0
3.	prostata	25	6,5	3.	traheja,bronh,pluća	35	12,2
4.	želudac	23	6,0	4.	jajnik	16	5,6
5.	jezik,usna duplja, ždrelo	17	4,4	5.	jetra i žučni kanali	14	4,9
Ostalo		130	33,8	Ostalo		131	45,6
UKUPNO		385	100	UKUPNO		287	100

2.3. Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi

Kao i prethodnih godina, ova grupa bolesti održala se na visokoj trećoj poziciji strukture uzroka smrti sa udelom od 9,3%, ali uz procentualno smanjenje obima u odnosu na 2007 kada je učešće ove grupe bolesti iznosilo 11,2%. To se dovodi u vezu sa potrebom unapređenja kvaliteta podataka koji se odnose na utvrđivanje i šifriranje uzroka smrti i primenjene klasifikacije bolesti, povreda i uzroka smrti. U 2008 godini registrovano je 294 umrlih (45,2% muškaraca i 54,8% žena) a specifična stopa smrtnosti iznosila je 148/100.000 stanovnika.

2.4. Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora

Povrede i trovanja zauzimaju četvrto mesto u poretku vodećih uzroka smrti sa učešćem od 4,6%. U 2009 godini zabeleženo je 145 smrtnih slučajeva, od toga 77,2% muškaraca i 22,8% žena. Specifična stopa smrtnosti za ovu grupu bolesti iznosila je 73/100.000 stanovnika a vodeći uzroci smrti bili su:

- ▶ **druge povrede (53,1%)**
- ▶ **povrede glave, vrata, grudnog koša i trbuha (33,1%)**
- ▶ **trovanja (4,8%)**

2.5. Bolesti sistema za varenje

Od bolesti sistema za varenje umrlo je tokom godine 107 lica tj. 3,4% u strukturi mortaliteta. Od ukupnog broja umrlih muškarci čine 57% a žene 43%. Specifična stopa smrtnosti iznosila je 54/100.000 stanovnika. U ovoj grupi bolesti dominantni uzroci smrti bili su:

- ▶ **druge bolesti organa za varenje (49,5%)**
- ▶ **bolesti jetre (36,4%)**
- ▶ **bolesti želuca i dvanaestopalačnog creva (14%)**

2.6. VODEĆI UZROCI SMRTI PO OPŠTINAMA ZAPADNO-BAČKOG OKRUGA 2008

▶ **Na području opštine Apatin** umrlo je tokom 2008 godine 475 osoba. U strukturi uzroka smrti dominiraju hronična nezarazna oboljenja, pre svega bolesti sistema krvotoka, tumori, nedovoljno definisana stanja, povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora i bolesti sistema za disanje.

Grafikon 7. Vodeći uzroci smrti na području opštine Apatin 2008

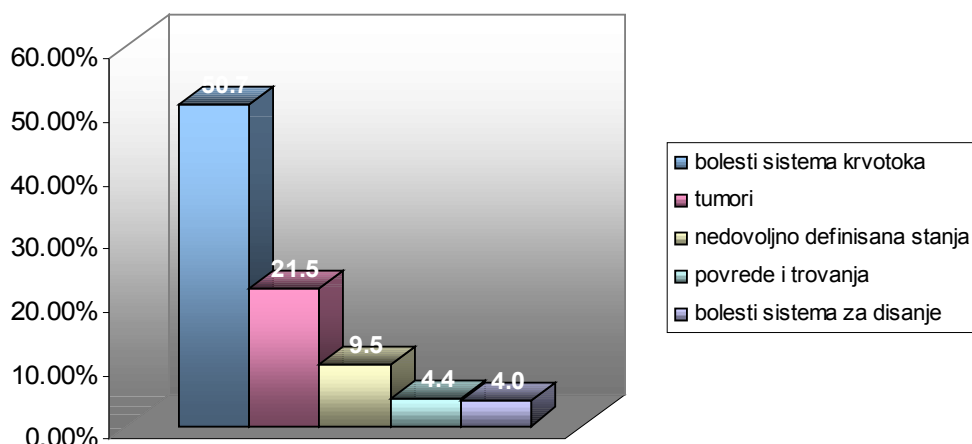


Tabela 5. Struktura umrlih po grupama bolesti i polu na području opštine Apatin 2008

R.br.	Grupa bolesti	Struktura umrlih po polu					
		Ukupno umrlih		Muškarci		Žene	
1.	Bolesti sistema krvotoka	241	50,7	109	43,8	132	58,4
2.	Tumori	102	21,5	56	22,5	46	20,3
3.	Simptomi,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	45	9,5	25	10,0	20	8,8
4.	Povrede,trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	21	4,4	14	5,6	7	3,1
5.	Bolesti sistema za disanje	19	4,0	16	6,4	3	1,3
	Ostale grupe bolesti	47	9,9	29	11,6	18	8,0
	UKUPNO	475	100	249	100	226	100

Kada su u pitanju pojedinačni uzroci smrti, vodeću poziciju zauzima podgrupa „druge bolesti srca“ sa učešćem od 25,5% u ukupnom broju umrlih a slede bolesti krvnih sudova mozga, ishemijske bolesti srca, maligni tumori traheje, bronha i pluća i ateroskleroza.

Tabela 6. Vodeći uzroci smrti na području opštine Apatin 2008

Rang	Dijagnoza	Broj	%
1	Druge bolesti srca	121	25,5
2	Bolesti krvnih sudova mozga	50	10,5
3	Ishemijske bolesti srca	46	9,7
4	Maligni tumori traheje, bronha i pluća	28	5,9
5	Ateroskleroza	17	3,6
	Ukupno umrlih	475	100

► **Na području opštine Kula** umrla su tokom 2008 godine 632 lica a najznačajnije uzroke smrti čine: bolesti sistema krvotoka, tumori, povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora, bolesti sistema za varenje i bolesti sistema za disanje. Na pet vodećih uzroka smrti u strukturi mortaliteta otpada 94,1% od ukupnog broja umrlih na području ove opštine.

Grafikon 8. Vodeći uzroci smrti na području opštine Kula 2008

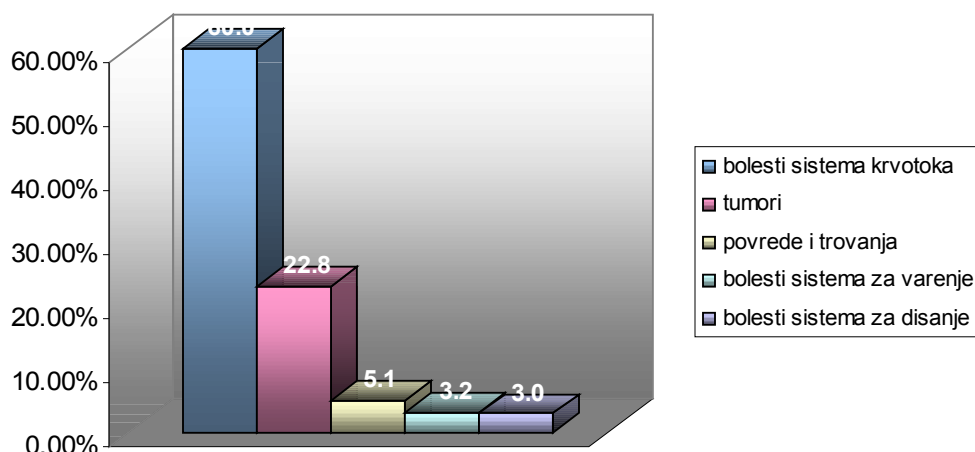


Tabela 7. Struktura umrlih po grupama bolesti i polu na području opštine Kula 2008

R.br.	Grupa bolesti	Struktura umrlih po polu					
		Ukupno umrlih		Muškarci		Žene	
1.	Bolesti sistema krvotoka	379	60,0	171	52,8	208	67,5
2.	Tumori	144	22,8	83	25,6	61	19,8
3.	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	32	5,1	24	7,4	8	2,6
4.	Bolesti sistema za varenje	20	3,2	10	3,1	10	3,2
5.	Bolesti sistema za disanje	19	3,0	13	4,0	6	1,9
	Ostale grupe bolesti	38	6,0	23	7,1	15	4,9
	UKUPNO	632	100	324	100	308	100

U strukturi pojedinačnih uzroka smrti dominira podgrupa „druge bolesti srca“ sa udelom od 34,3% a zatim slede bolesti krvnih sudova mozga, ishemijske bolesti srca, maligni tumori traheje, bronha i pluća i drugi maligni tumori.

Tabela 8. Vodeći uzroci smrti na području opštine Kula 2008

Rang	Dijagnoza	Broj	%
1	Druge bolesti srca	217	34,3
2	Bolesti krvnih sudova mozga	85	13,4
3	Ishemijske bolesti srca	47	7,4
4	Maligni tumori traheje, bronha i pluća	39	6,2
5	Drugi maligni tumori	24	3,8
	Ukupno umrlih	632	100

► Na području opštine Odžaci umrlo je tokom godine 547 osoba. U poretku vodećih uzroka smrti bolesti sistema krvotoka zauzimaju prvo mesto a slede tumori, bolesti sistema za disanje, nedovoljno definisana stanja i grupa povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora. Udeo navedenih grupa bolesti u ukupnoj smrtnosti stanovništva ove opštine iznosi 93,3%.

Grafikon 9. Vodeći uzroci smrti na području opštine Odžaci 2008

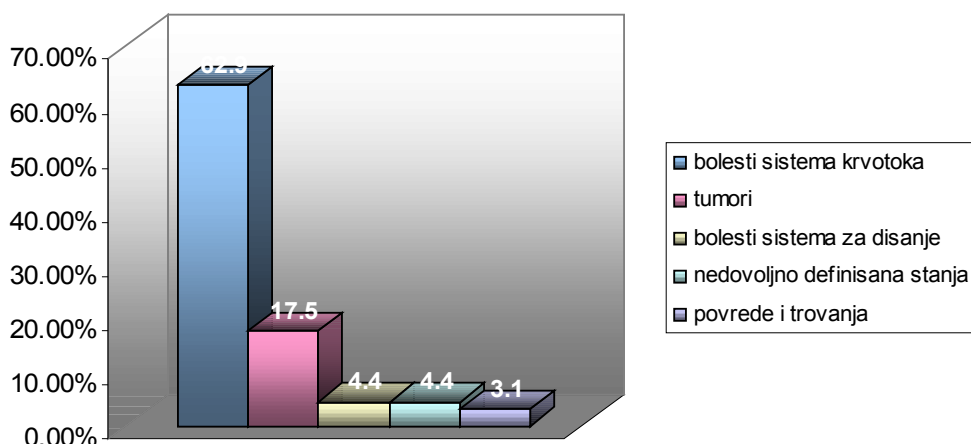


Tabela 9. Struktura umrlih po grupama bolesti i polu na području opštine Odžaci 2008

R.br.	Grupa bolesti	Struktura umrlih po polu					
		Ukupno umrlih		Muškarci		Žene	
1.	Bolesti sistema krvotoka	344	62,9	160	57,8	194	71,8
2.	Tumori	96	17,5	55	19,8	41	15,2
3.	Bolesti sistema za disanje	24	4,4	15	5,4	9	3,3
4.	Simptomi,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	24	4,4	11	4,0	13	4,8
5.	Povrede,trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	17	3,1	13	4,7	4	1,5
	Ostale grupe bolesti	42	7,7	23	8,3	9	3,3
	UKUPNO	547	100	277	100	270	100

Podgrupa „druge bolesti srca“ sa udelom od 31,1% vodeća je među pojedinačnim uzrocima smrti a slede bolesti krvnih sudova mozga, ishemijske bolesti srca, maligni tumori traheje, bronha i pluća i drugi maligni tumori.

Tabela 10. Vodeći uzroci smrti na području opštine Kula 2008

Rang	Dijagnoza	Broj	%
1	Druge bolesti srca	170	31,1
2	Bolesti krvnih sudova mozga	93	17,0
3	Ishemijske bolesti srca	58	10,6
4	Maligni tumori traheje, bronha i pluća	25	4,6
5	Drugi maligni tumori	17	3,1
	Ukupno umrlih	547	100

► Na području opštine Sombor u istoj godini umrlo je 1513 lica a vodeće uzroke smrti čine: bolesti sistema krvotoka, tumori, nedovoljno definisana stanja, povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora i bolesti sistema za varenje. U ukupnoj smrtnosti, udeo vodećih grupa bolesti iznosi 92,4%.

Grafikon 10. Vodeći uzroci smrti na području opštine Sombor 2008

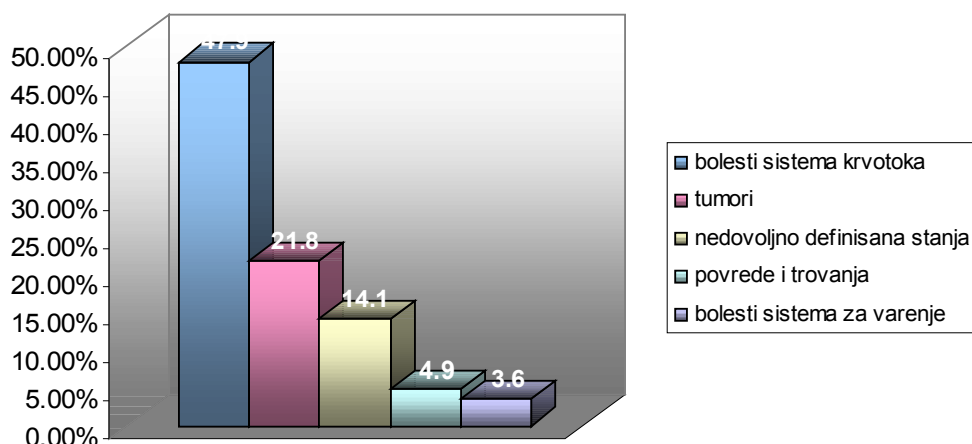


Tabela 11. Struktura umrlih po grupama bolesti i polu na području opštine Sombor 2008

R.br.	Grupa bolesti	Struktura umrlih po polu					
		Ukupno umrlih		Muškarci		Žene	
1.	Bolesti sistema krvotoka	725	47,9	289	39,5	436	55,8
2.	Tumori	330	21,8	191	26,1	139	17,8
3.	Simptomi,znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	214	14,1	91	12,4	123	15,7
4.	Povrede,trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	75	4,9	61	8,3	14	1,8
5.	Bolesti sistema za varenje	54	3,6	32	4,4	22	2,8
	Ostale grupe bolesti	115	7,6	68	9,3	47	6,0
	UKUPNO	1513	100	732	100	781	100

U pet vodećih pojedinačnih uzroka smrti ulaze „druge bolesti srca“ sa udelom od 16,7%, bolesti krvnih sudova mozga, ateroskleroza, ishemijske bolesti srca i maligni tumori traheje, bronha i pluća.

Tabela 12. Vodeći uzroci smrti na području opštine Sombor 2008

Rang	Dijagnoza	Broj	%
1	Druge bolesti srca	253	16,7
2	Bolesti krvnih sudova mozga	220	14,5
3	Ateroskleroza	121	8,0
4	Ishemijske bolesti srca	108	7,1
5	Maligni tumori traheje, bronha i pluća	84	5,5
	Ukupno umrlih	1513	100

3. Morbiditetna statistika

3.1. REGISTRIVANI MORBIDITET U PZZ

Ocena oboljevanja stanovništva zasniva se na zvanično registrovanom morbiditetu i to onog dela stanovništva koje koristi zdravstvenu zaštitu u zdravstvenim ustanovama, te stoga ne obuhvata sve slučajeve bolesti i patoloških stanja u stanovništvu. Brojni faktori utiču na zdravlje čoveka, bilo da su vezani za ponašanje i stil života ili da potiču iz okoline u kojoj čovek živi i radi, pre ili kasnije mogu dovesti do pojave bolesti a u zavisnosti od jačine i ekspaniranosti i do prerane smrti. Danas u patologiji stanovništva dominiraju oboljenja sa hroničnim i dugotrajnim tokom, naročito bolesti sistema krvotoka, tumori, dijabetes, mentalna oboljenja, povrede. Etiologija većine hroničnih nezaraznih oboljenja je veoma složena. Njihov nastanak vezuje se za velik broj faktora rizika od kojih su najčešći pušenje, hipertenzija, hiperholesterolemija, gojaznost, neadekvatna ishrana, nedovoljna fizička aktivnost, preterana upotreba alkohola, hronični stres i drugi faktori u životnoj i radnoj sredini.

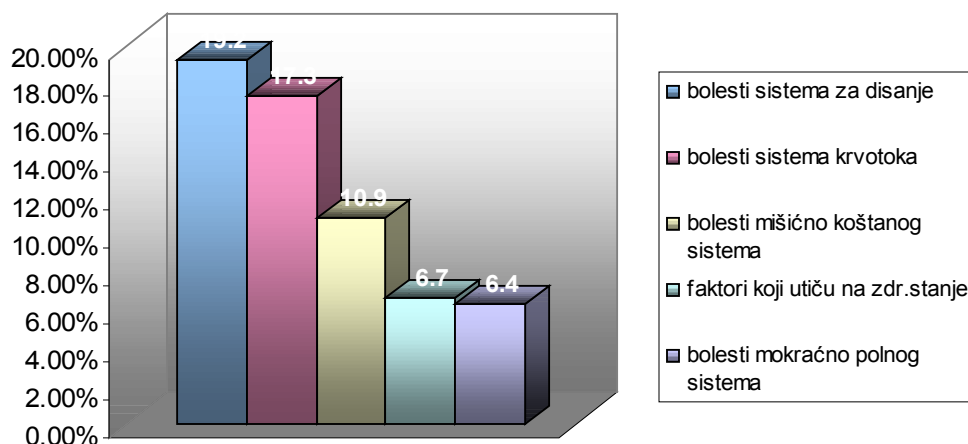
3.1.1. Služba opšte medicine

Tokom 2009 godine u službama opšte medicine Zapadno-Bačkog okruga utvrđeno je 190032 oboljenja, što je za 10% više nego u prethodnoj godini. Od ukupnog broja utvrđenih oboljenja i stanja, najčešće su registrovane bolesti sistema za disanje a zatim slede bolesti sistema krvotoka, bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva, faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom i bolesti mokraćno-polnog sistema.

Tabela 13. UTVRĐJENA OBOLJENJA I STANJA U SLUŽBI OPŠTE MEDICINE 2009

Rang	GRUPA BOLESTI	Broj	%
1.	Bolesti sistema za disanje	36586	19,2
2.	Bolesti sistema krvotoka	32843	17,3
3.	Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	20800	10,9
4.	Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom	12821	6,7
5.	Bolesti mokraćno-polnog sistema	12155	6,4
6.	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	10778	5,7
7.	Bolesti sistema za varenje	9919	5,2
8.	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	9048	4,8
9.	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	8845	4,6
10.	Bolesti kože i potkožnog tkiva	8178	4,3
	Ostale grupe bolesti	28059	14,8
	U K U P N O	190032	100

Grafikon 11. Vodeće grupe bolesti u službi opšte medicine 2009



Najčešće dijagnostikovana oboljenja u grupi bolesti sistema za disanje su zapaljenja ždrela uzrokovana streptokokom sa učešćem od 18,8% i akutna zapaljenja ždrela i krajnika sa 17,3%. Esencijalna arterijska hipertenzija najznačajnija je unutar grupe bolesti sistema krvotoka sa učešćem od 56,9%. Kod bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva dominiraju bol u leđima sa 42,2% i druga oboljenja leđa sa 14,5%. Od faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom najčešće se javljaju lica koja traže zdravstvene usluge radi pregleda i ispitivanja sa 64,1%. U grupi bolesti mokraćno-polnog sistema, najzastupljenije oboljenje je zapaljenje mokraćne bešike sa 41,9%.

Tabela 14. Najčešće dijagnostičke kategorije unutar vodećih grupa bolesti

R.br.	Grupa bolesti	Dijagnoza	Broj	%
1	BOLESTI SISTEMA ZA DISANJE	Pharyngitis streptococcica	6885	18,8
		Pharyngitis et tonsillitis acuta	6327	17,3
		Infectiones tractus respiratorii	5281	14,4
		u k u p n o	36586	100
2	BOLESTI SISTEMA KRVOTOKA	Hypertensio arterialis essentialis	18673	56,9
		Druge ishemijske bolesti srca	3538	10,8
		Druge bolesti srca	2037	6,2
		u k u p n o	32843	100
3	BOLESTI MIŠIĆNO KOŠTANOG SISTEMA I VEZIVNOG TKIVA	Dorsalgia	8785	42,2
		Druga oboljenja leđa	3017	14,5
		Degenerativno oboljenje zgloba	2664	12,8
		u k u p n o	20800	100
4	FAKTORI KOJI UTIČU NA ZDR. STANJE I KONTAKT SA ZDRAVSTVENOM SLUŽBOM	Lica koja traže zdr.usluge radi pregleda i ispitivanja	8217	64,1
		Ostala lica potencijalno ugrožena zaraznom bolešću	2745	21,4
		Lica u zdravstvenim službama iz drugih razloga	963	7,5
		u k u p n o	12821	100
5	BOLESTI MOKRAĆNO-POLNOG SISTEMA	Cystitis	5091	41,9
		Druge bolesti sistema za mokrenje	1243	10,2
		Hyperplasia prostatae	1235	10,2
		u k u p n o	12155	100

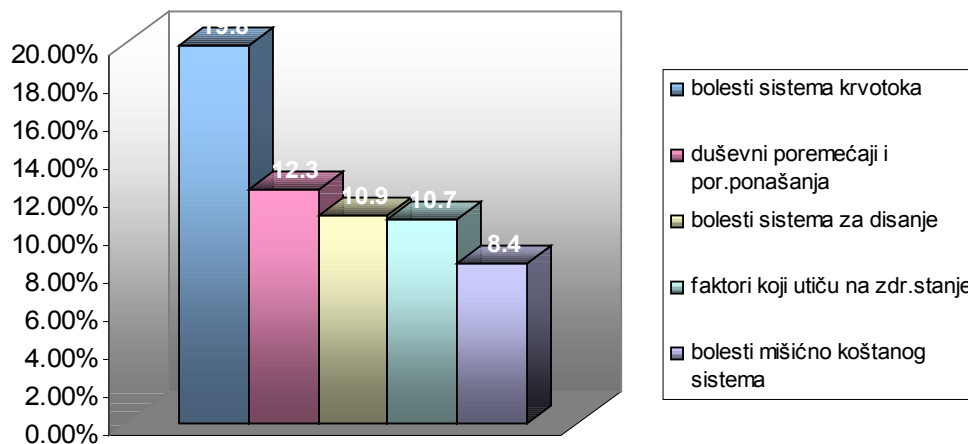
3.1.2. Služba medicine rada

U oblasti medicine rada registrovano je u 2009 godini 21105 oboljenja, što je za 6% manje nego u prethodnoj godini. U ukupnom broju utvrđenih oboljenja i stanja radnoaktivnog stanovništva najveći značaj imaju bolesti sistema krvotoka, duševni poremećaji i poremećaji ponašanja, bolesti sistema za disanje, faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom i bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva.

Tabela 15. UTVRDJENA OBOLJENJA I STANJA U SLUŽBI MEDICINE RADA 2009

Rang	GRUPA BOLESTI	Broj	%
1.	Bolesti sistema krvotoka	4185	19,8
2.	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	2603	12,3
3.	Bolesti sistema za disanje	2302	10,9
4.	Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom	2269	10,7
5.	Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	1776	8,4
6.	Bolesti mokraćno-polnog sistema	1525	7,2
7.	Bolesti sistema za varenje	1382	6,5
8.	Bolesti nervnog sistema	1288	6,1
9.	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	749	3,5
10.	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	528	2,5
Ostale grupe bolesti		2498	11,8
UKUPNO		21105	100

Grafikon 12. Vodeće grupe bolesti u službi medicine rada 2009



U grupi bolesti sistema krvotoka dominira *hipertenzija* sa učešćem od 37,1% a zatim druge bolesti krvnog pritiska sa 11,1%. Unutar grupe duševni poremećaji i poremećaji ponašanja najučestaliji su *poremećaji raspoloženja* sa 33,8% i *neurotski, stresogeni i somatoformni poremećaji* sa 28,5%. Najzastupljenija oboljenja među bolestima sistema za disanje su *infekcije gornjih respiratornih puteva* sa 14,9% i *akutna zapaljenja bronha i bronhiola* sa 13,7%. Od faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom, *lica koja traže zdravstvene usluge radi pregleda i ispitivanja* učestvuju sa 67,2%. Od bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva najčešće se beleži *bol u leđima* sa 41,0%.

Tabela 16. Najčešće dijagnostičke kategorije unutar vodećih grupa bolesti

R.br.	Grupa bolesti	Dijagnoza	Broj	%
1	BOLESTI SISTEMA KRVOTOKA	Hypertensio arterialis essentialis	1551	37,1
		Druge bolesti krvnog pritiska	463	11,1
		Druge ishemijske bolesti srca	402	9,6
u k u p n o			4185	100
2	DUŠEVNI POREMEĆAJI I POREMEĆAJI PONAŠANJA	Poremećaji raspoloženja	881	33,8
		Neurotski, stresogeni i somatoformni poremećaji	741	28,5
		Alkoholizam	386	14,8
u k u p n o			2603	100
3	BOLESTI SISTEMA ZA DISANJE	Infectiones tractus respiratorii	342	14,9
		Bronchitis et bronchiolitis acuta	315	13,7
		Sinusitis chronica	248	10,8
u k u p n o			2302	100
4	FAKTORI KOJI UTIČU NA ZDR. STANJE I KONTAKT SA ZDRAVSTVENOM SLUŽBOM	Lica koja traže zdr.usluge radi pregleda i ispitivanja	1525	67,2
		Ostala lica potencijalno ugrožena zaraznom bolešću	363	16,0
		Lica u zdravstvenim službama radi određenih tretmana i zdr. zaštite	163	7,2
u k u p n o			2269	100
5	BOLESTI MIŠIĆNO-KOŠTANOG SISTEMA I VEZIVNOG TKIVA	Dorsalgia	728	41,0
		Druge oboljenja leđa	311	17,5
		Druge oboljenja zglobova	118	6,6
u k u p n o			2776	100

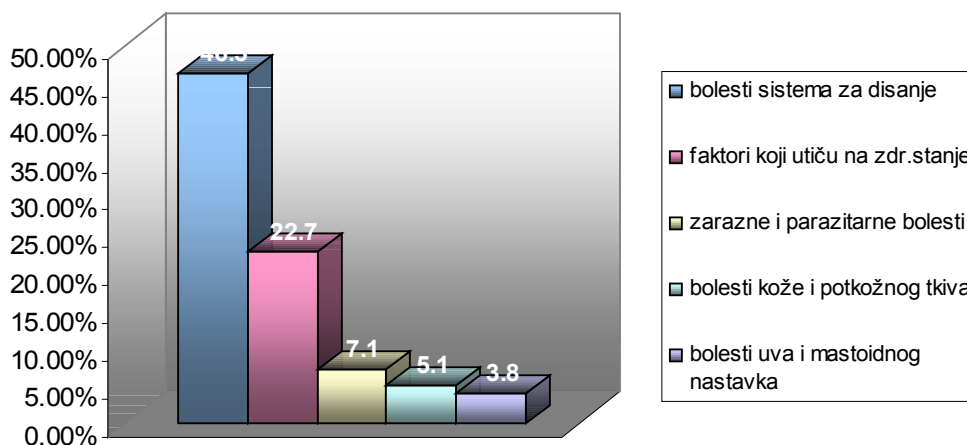
3.1.3. Služba za zdravstvenu zaštitu dece

U oblasti zdravstvene zaštite dece utvrđeno je u 2009 godini 47348 oboljenja i ovaj broj blago je povećan u odnosu na prethodnu godinu. Deca predškolske dobi najčešće oboljevaju od bolesti sistema za disanje koje u ukupnom morbiditetu učestvuju sa 46,3% a zatim slede faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom, zarazne i parazitarne bolesti, bolesti kože i potkožnog tkiva i bolesti uva i mastoidnog nastavka

Tabela 17. UTVRDJENA OBOLJENJA I STANJA U SLUŽBI ZA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU DECE 2009

Rang	GRUPA BOLESTI	Broj	%
1.	Bolesti sistema za disanje	21293	46,3
2.	Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom	10749	22,7
3.	Zarazne i parazitarne bolesti	3347	7,1
4.	Bolesti kože i potkožnog tkiva	2412	5,1
5.	Bolesti uva i mastoidnog nastavka	1802	3,8
6.	Simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi	1527	3,2
7.	Bolesti sistema za varenje	1362	2,9
8.	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	947	2,0
9.	Bolesti oka i pripojaka oka	944	2,0
10.	Bolesti mokraćno-polnog sistema	868	1,8
Ostale grupe bolesti		1467	3,1
UKUPNO		47348	100

Grafikon 13. Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu dece 2009



U grupi bolesti sistema za disanje najčešće se evidentiraju *akutna zapaljenja ždrela i krajnika* sa udelom od 46,9% i *infekcije gornjih respiratornih puteva* sa 13,9%. *Lica koja traže zdravstvene usluge* učestvuju sa 84,7% u grupi faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom. Najmasovnija oboljenja u grupi zaraznih i parazitarnih bolesti su *druge virusne bolesti* sa 48,7% i *druge crevne zarazne bolesti* sa 23,2%. Kod bolesti kože i potkožnog tkiva dominiraju *druge bolesti kože* sa 33,5% i *infekcije kože i potkožnog tkiva* sa 32,2%. Među bolestima uva i mastoidnog nastavka najčešće se dijagnostikuju *bolesti srednjeg uva* sa udelom od 84,1%.

Tabela 18. Najčešće dijagnostičke kategorije unutar vodećih grupa bolesti

R.br.	Grupa bolesti	Dijagnoza	Broj	%
1	BOLESTI SISTEMA ZA DISANJE	Pharyngitis et tonsillitis acuta	10289	46,9
		Infectiones tractus respiratorii	3048	13,9
		Bronchitis et bronchioloitis acuta	2801	12,8
u k u p n o			21923	100
2	FAKTORI KOJI UTIČU NA ZDR. STANJE I KONTAKT SA ZDRAVSTVENOM SLUŽBOM	Lica koja traže zdr.usluge radi pregleda i ispitivanja	9109	84,7
		Ostala lica potencijalno ugrožena zaraznom bolešću	1429	13,3
		Lica u zdravstvenim službama iz drugih razloga	185	1,7
u k u p n o			10749	100
3	ZARAZNE I PARAZITARNE BOLESTI	Druge virusne bolesti	1629	48,7
		Druge crevne zarazne bolesti	777	23,2
		Varicella et herpes zoster	246	7,3
u k u p n o			3347	100
4	BOLESTI KOŽE I POTKOŽNOG TKIVA	Druge bolesti kože i potkožnog tk.	807	33,5
		Infekcije kože i potkožnog tkiva	776	32,2
		Urticaria	632	26,2
u k u p n o			2412	100
5	BOLESTI UVA I MASTOIDNOG NASTAVKA	Bolesti srednjeg uva i mastoidnog nastavka	1515	84,1
		Druge bolesti uva i m.nastavka	276	15,3
		Surditas	11	0,6
u k u p n o			1802	100

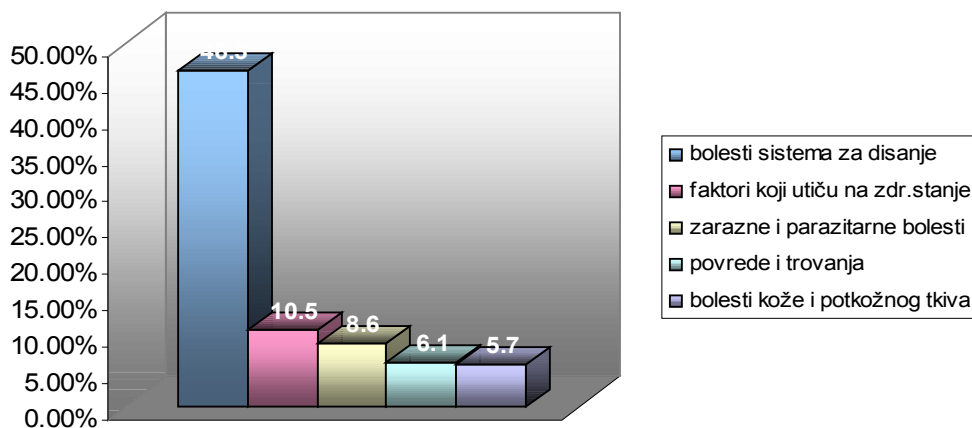
3.1.4. Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

U registrovanom morbiditetu službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine ustanovljeno je tokom godine 53684 oboljenja, što u odnosu na 2008 predstavlja smanjenje za 9%. U strukturi morbiditeta prvo mesto zauzimaju bolesti sistema za disanje sa 46,3% a zatim slede faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom, zarazne i parazitarne bolesti, povrede i trovanja te bolesti kože i potkožnog tkiva.

Tabela 19. UTVRDJENA OBOLJENJA I STANJA U SLUŽBI ZA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU ŠKOLSKE DECE I OMLADINE 2009

Rang	GRUPA BOLESTI	Broj	%
1.	Bolesti sistema za disanje	24855	46,3
2.	Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom	5620	10,5
3.	Zarazne i parazitarne bolesti	4642	8,6
4.	Povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora	3278	6,2
5.	Bolesti kože i potkožnog tkiva	3043	5,7
6.	Simptomi, znaci i patološki klinički i lab. nalazi	2592	4,8
7.	Bolesti uva i mastoidnog nastavka	1950	3,6
8.	Bolesti sistema za varenje	1935	3,6
9.	Bolesti mokraćno-polnog sistema	1443	2,7
10.	Bolesti oka i pripojaka oka	1306	2,4
Ostale grupe bolesti		3020	5,6
U K U P N O		53684	100

Grafikon 14. Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine 2009



Najmasovnija oboljenja u grupi bolesti sistema za disanje su *akutna zapaljenja ždrela i krajnika* sa 43,9%. Kada su u pitanju faktori koji utiču na zdravstveno stanje najčešće se registruju *lica koja traže zdravstvene usluge* sa 87,4%. Kod zaraznih i parazitarne bolesti, *druge virusne bolesti* učestvuju sa 74,8% a *dijareja i gastroenteritis* sa 6,9%. U grupi povreda i trovanja najčešće se registruju *druge specifične, nespecifične i višestruke povrede* sa 74,7%. Među bolestima kože i potkožnog tkiva najzastupljenije su *druge bolesti kože* sa 36,5% i *urtikarija* sa 25,7%.

Tabela 20. Najčešće dijagnostičke kategorije unutar vodećih grupa bolesti

R.br.	Grupa bolesti	Dijagnoza	Broj	%
1	BOLESTI SISTEMA ZA DISANJE	Pharyngitis et tonsillitis acuta	10936	43,9
		Infectiones tractus respiratorii	3677	14,8
		Bronchitis et bronchiolitis acuta	2268	9,2
u k u p n o			24855	100
2	FAKTORI KOJI UTIČU NA ZDR. STANJE I KONTAKT SA ZDRAVSTVENOM SLUŽBOM	Lica koja traže zdr.usluge radi pregleda i ispitivanja	4911	87,4
		Ostala lica potencijalno ugrožena zaraznom bolešću	382	6,8
		Lica u zdravstvenim službama iz drugih razloga	153	2,7
u k u p n o			5620	100
3	ZARAZNE I PARAZITARNE BOLESTI	Druge virusne bolesti	3472	74,8
		Diarrhoea et gastroenteritis	320	6,9
		Varicella et herpes zoster	220	4,7
u k u p n o			4642	100
4	POVREDE I TROVANJA	Druge specifične, nespecifične i višestruke povrede	2450	74,7
		Spec. i višestruka uganuća, rascepi i utisnuća	415	12,7
		Prelomi dugih kostiju uda	136	4,1
u k u p n o			3278	100
5	BOLESTI KOŽE I POTKOŽNOG TKIVA	Druge bolesti kože i potkožnog tk.	1112	36,5
		Urticaria	781	25,7
		Infekcije kože i potkožnog tkiva	771	25,3
u k u p n o			3043	100

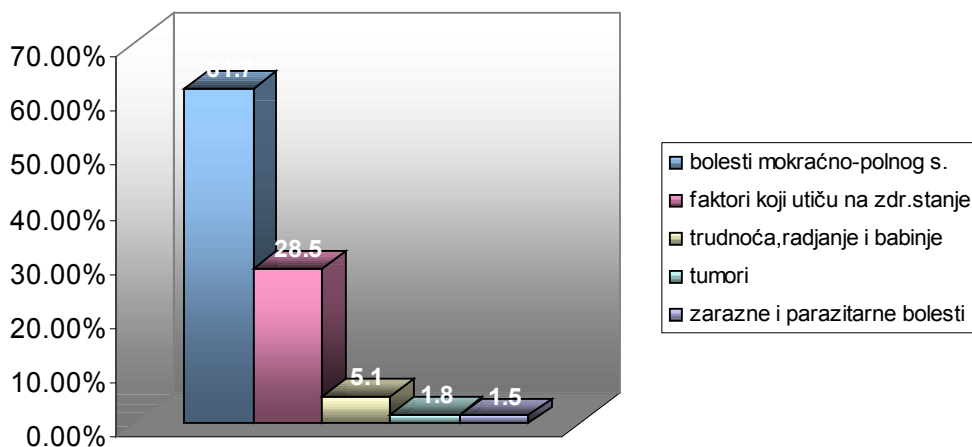
3.1.5. Služba za zdravstvenu zaštitu žena

U službama za zdravstvenu zaštitu žena na području okruga utvrđeno je tokom 2009 godine 22198 oboljenja, što je za 15% manje nego u 2008. U ukupnom broju utvrđenih oboljenja i stanja, bolesti mokraćno-polnog sistema čine 61,7% a zatim slede faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom, grupa trudnoća, rađanje i babinje, tumori i zarazne i parazitarne bolesti.

Tabela 21. UTVRDJENA OBOLJENJ I STANJA U SLUŽBI ZA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU ŽENA 2009

Rang	GRUPA BOLESTI	Broj	%
1.	Bolesti mokraćno-polnog sistema	13688	61,7
2.	Faktori koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom	6330	28,5
3.	Trudnoća, rađanje i babinje	1138	5,1
4.	Tumori	400	1,8
5.	Zarazne i parazitarne bolesti	340	1,5
6.	Bolesti kože i potkožnog tkiva	111	0,5
7.	Bolesti žlezda sa unutrašnjim lučenjem, ishrane i metabolizma	82	0,4
8.	Bolesti sistema za varenje	81	0,4
9.	Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	11	0,1
10.	Bolesti krvi i krvotv.organa i poremećaji imuniteta	6	0,0
Ostale grupe bolesti		11	0.1
U K U P N O		22198	100

Grafikon 15. Vodeće grupe bolesti u službi za zdravstvenu zaštitu žena 2009



U grupi bolesti mokraćno-polnog sistema najčešće se javljaju *druga zapaljenja vulve i vagine* sa 20,8% i *zapaljenja jajovoda i jajnika* sa 15,5%. *Lica koja traže zdravstvene usluge* sa udelom od 56,9% dominiraju u grupi faktora koji utiču na zdravstveno stanje i kontakt sa zdravstvenom službom. U grupi trudnoća, rađanje i babinje najučestalija su *krvarenja u trudnoći* sa 47,6%. Najveći značaj u grupi tumora imaju *dobročudni tumori, drugi tumori »in situ«* sa 29,5%. Među zaraznim i parazitarним bolestima najmasovnija je *kandidijaza* sa udelom od 78,8%.

Tabela 22. Najčešće dijagnostičke kategorije unutar vodećih grupa bolesti

R.br.	Grupa bolesti	Dijagnoza	Broj	%
1	BOLESTI MOKRAĆNO-POLNOG SISTEMA	Druga zapaljenja vulve i vagine	2842	20,8
		Salpingitis et oophoritis	2120	15,5
		Poremećaji menstruacije	1773	12,9
u k u p n o			13688	100
2	FAKTORI KOJI UTIČU NA ZDR. STANJE I KONTAKT SA ZDRAVSTVENOM SLUŽBOM	Lica koja traže zdr.usluge radi pregleda i ispitivanja	3601	56,9
		Preporođajni pregledi i druge kontrole trudnoće	1251	19,8
		Nega i pregled posle porođaja	621	9,8
u k u p n o			6330	100
3	TRUDNOĆA, RAĐANJE I BABINJE	Krvarenja u trudnoći	542	47,6
		Partus spontaneus simplex	125	11,0
		Infekcije u-g sistema u trudnoći	98	8,6
u k u p n o			1138	100
4	TUMORI	Dobročudni tumori, drugi tumori »in situ«	118	29,5
		Leiomyoma uteri	70	17,5
		Neoplasma malignum mammae	65	16,2
u k u p n o			400	100
5	ZARAZNE I PARAZITARNE BOLESTI	Candidiasis	268	78,8
		Druge virusne bolesti	32	9,41
		Trichomoniasis	29	8,5
u k u p n o			340	100

3.2. BOLNIČKI MORBIDITET I MORTALITET

3.2.1. Bolnički morbiditet

Najveći značaj u strukturi bolničkog morbiditeta imaju bolesti sistema krvotoka, tumori, bolesti sistema za varenje, duševni poremećaji i poremećaji ponašanja i bolesti sistema za disanje. Uz manju izmenu redosleda, nije bilo značajnijih izmena u pogledu strukture oboljevanja u proteklih nekoliko godina.

Najveće učešće u strukturi oboljevanja u okviru grupe bolesti sistema krvotoka imaju *infarkt mozga* sa 31,5% i *nedovoljna funkcija srca* sa 10,4%. Unutar grupe tumora najveći značaj imaju *zloćudni tumori dušnika i pluća* sa 19,5% i *zloćudni tumor debelog creva* sa 11%. Kod bolesti sistema za varenje najčešće se javljaju *kamen u žučnoj kesi* sa 21% i *preponska kila* sa 13,2%. Najčešće dijagnostikovana oboljenja u grupi duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja su *shizophrenia* sa udelom od 21,4% i *depresija* sa 16,4%. Kod bolesti sistema za disanje *zapaljenje pluća* učestvuje sa 15,2% a *hronične bolesti krajnika i trećeg krajnika* sa 14%.

Tabela 23. Struktura bolničkog morbiditeta 2009

Rang	GRUPA BOLESTI	Broj	%
1.	Bolesti sistema krvotoka	2966	16,8
2.	Tumori	2787	15,8
3.	Bolesti sistema za varenje	2411	13,7
4.	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	2068	11,7
5.	Bolesti sistema za disanje	1757	9,9
6.	Bolesti mokraćno-polnog sistema	1307	7,4
7.	Simptomi,znaci i patološki klinički i laborat.nalazi	736	4,2
8.	Bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva	547	3,11
9.	Bolesti nervnog sistema	530	3,0
10.	Trudnoća, rađanje i babinje	454	2,6
Ostale grupe bolesti		2019	11,4
UKUPNO		17582	100

3.2.2. Bolnički mortalitet

Tokom 2009 godine u opštoj bolnici Sombor umrlo je 922 lica a vodeći uzroci smrti bili su: bolesti sistema krvotoka, tumori, bolesti sistema za disanje, bolesti sistema za varenje i bolesti mokraćno-polnog sistema. Na pet vodećih uzroka smrti otpada 92,5% svih smrtnih slučajeva u opštoj bolnici. U okviru grupe bolesti sistema krvotoka, *infarkt mozga* vodeći je uzrok smrti sa udelom od 32,8% a zatim sledi *zastoj srca* sa 17,6%. Najveći značaj u smrtnosti od tumora imaju *zloćudni tumori dušnika i pluća* sa 29% i *zloćudni tumor debelog creva* sa 9,7%.

Među bolestima sistema za disanje *hronično zapaljenje bronha* i *nedovoljna disajna funkcija* učestvuju sa podjednakim udelom od 29,5%. *Bolest jetre uzrokovana alkoholom* sa 20,7% i *fibroza i ciroza jetre* sa 17,2% vodeći su uzroci smrti u grupi bolesti sistema za varenje. *Hronična nedovoljna funkcija bubrega* sa udelom od 80,9% najznačajniji je uzrok smrti u grupi bolesti mokraćno-polnog sistema.

Tabela 24. Struktura bolničkog mortaliteta 2009

Rang	GRUPA BOLESTI	Broj	%
1.	Bolesti sistema krvotoka	572	62,0
2.	Tumori	155	16,8
3.	Bolesti sistema za disanje	77	8,3
4.	Bolesti sistema za varenje	29	3,1
5.	Bolesti mokraćno-polnog sistema	21	2,3
6.	Zarazne i parazitarne bolesti	21	2,3
7.	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	19	2,0
8.	Bol. žlezda sa un.lućenjem, ishrane i metabolizma	18	1,9
9.	Bolesti nervnog sistema	4	0,4
10.	Bolesti krvi i krvotvornih organa i por. imuniteta	3	0,3
	Ostale grupe bolesti	3	0,3
	U K U P N O	922	100

4. Korišćenje zdravstvene zaštite

Zdravstvena zaštita stanovništva Zapadno-Bačkog okruga obezbeđuje se u ustanovama primarne i sekundarne zdravstvene zaštite. Mreža zdravstvenih ustanova utvrđena je Odlukom o planu mreže Republike Srbije, gde su definisani broj i vrste zdravstvenih ustanova, broj i namena postelja i delatnosti. Zdravstvenu delatnost obavljaju samostalno sledeće zdravstvene ustanove:

1. Zavod za javno zdravlje Sombor
2. Opšta bolnica Sombor
3. Dom zdravlja Sombor
4. "Apoteka narodna" Sombor
5. Dom zdravlja Kula
6. Dom zdravlja Odžaci - sa vanbolničkim stacionarom za plućne bolesti i TBC
7. Dom zdravlja Apatin
8. Specijalna bolnica "Banja Junaković" Apatin

Bazična zdravstvena zaštita stanovništva obezbeđuje se kroz delatnost četiri doma zdravlja dok stacionarnu zdravstvenu zaštitu obezbeđuju: opšta bolnica u Somboru, vanbolnički stacionar za plućne bolesti i TBC u Odžacima i specijalna bolnica "Banja Junaković" u Apatinu. U zdravstvenim ustanovama Zapadno-Bačkog okruga u 2009 godini bilo je 2708 zaposlenih, od toga 1952 zdravstvenih (72,1%) i 756 (27,9%) nemedicinskih radnika. Od ukupnog broja zdravstvenih radnika, zaposlenih sa visokom stručnom spremom bilo je 564 (28,9%), sa višom 120 (6,1%), sa srednjom 1265 (64,8%) i sa nižom stručnom spremom 3 (0,1%).

Tabela 25. Zaposleni u zdravstvenim ustanovama Zapadno-Bačkog okruga 2009

Zdravstvena ustanova	Ukupno zaposlenih	Z D R A V S T V E N I R A D N I C I					Nemdicinski radnici
		Ukupno	Visoka s.sprema	Viša s.sprema	Srednja s.sprema	Niža s.sprema	
Zavod za javno zdravlje Sombor	72	52	18	10	24	0	20
Opšta bolnica Sombor	1165	833	197	56	578	2	332
Dom zdravlja Sombor	461	370	128	14	228	0	91
Apoteka narodna Sombor	103	72	28	0	44	0	31
Dom zdravlja Kula	291	223	78	17	128	0	68
Dom zdravlja Odžaci	273	206	60	7	138	1	67
Dom zdravlja Apatin	211	158	49	7	102	0	53
Specijalna bolnica Banja Junaković Apatin	132	38	6	9	23	0	94
UKUPNO	2708	1952	564	120	1265	3	756

U strukturi zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom najviše je bilo lekara 441 (78,2%), zatim zubnih lekara 54 (9,6%), farmaceuta 41 (7,3%) i ostalih 28 (5,0%).

Tabela 26. Struktura zdravstvenih radnika sa visokom stručnom spremom 2009

Zdravstvena ustanova	Zdravstveni radnici sa visokom stručnom spremom				
	Ukupno	Lekari	Stomatolozi	Farmaceuti	Ostali
Zavod za javno zdravlje Sombor	18	13	0	0	5
Opšta bolnica Sombor	197	182	2	2	11
Dom zdravlja Sombor	128	92	27	1	8
Apoteka narodna Sombor	28	0	0	28	0
Dom zdravlja Kula	78	60	10	5	3
Dom zdravlja Odžaci	60	51	7	2	0
Dom zdravlja Apatin	49	37	8	3	1
Specijalna bolnica Banja Junaković Apatin	6	6	0	0	0
UKUPNO	564	441	54	41	28

4.1. PRIMARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

4.1.1. Služba opšte medicine

Zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva Zapadno-Bačkog okruga obezbeđivalo je tokom 2009 godine 102 lekara i 192 zdravstvena radnika sa višom i srednjom stručnom spremom. Prosečan broj stanovnika po jednom lekaru iznosio je 1575 i kretao se u rasponu od 1126 (Apatin) do 1913 (Kula). Obezbeđenost stanovništva lekarima nije u skladu sa kriterijumima predviđenim Pravilnikom o bližim uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti (1 LEKAR NA 1600 STANOVNIKA) na području opština Kula i Odžaci. Tokom 2009 godine u ordinacijama lekara registrovano je ukupno 771649 poseta, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje za 4%. Po jednom stanovniku ostvareno je u proseku 4,8 poseta u toku godine, pri čemu su na svaku prvu registrovane 3 ponovne posete. Ostali medicinski radnici ostvarili su tokom godine 797975 usluga a brožčani odnos lekara i sestara u ovim službama iznosio je 1:1,9. Prosečno opterećenje lekara na godišnjem nivou kretalo se od 5096 do 9160 poseta (standard 7200). U odnosu na mere izvršenja definisane Pravilnikom, nedovoljan broj pregleda zabeležen je samo u Domu zdravlja Apatin.

Tabela 27. Kadrovi i posete u službi opšte medicine na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština Okrug	Populacija odraslih	Lekari	Viša i srednja stručna sprema	Ukupno poseta kod lekara	Od toga prvih	Posete ostalim zdravst. radnicima	Prosečan broj poseta na 1 osobu	Broj stan. na jednog lekara	Broj sestara na 1 lekara	Posete po lek. u toku godine	Broj ponovnih poseta na prvu
Apatin	24783	22	36	112121	32142	96464	4.5	1126	1.6	5096	2.5
Kula	36348	19	31	174042	27353	174042	4.8	1913	1.6	9160	5.4
Odžaci	25839	15	33	125793	27690	90828	4.9	1723	2.2	8386	3.5
Sombor	73714	46	92	359693	107336	436641	4.9	1602	2.0	7819	2.3
Okrug	160684	102	192	771649	194521	797975	4.8	1575	1.9	7565	3.0

4.1.2. Služba medicine rada

U službama medicine rada Zapadno-Bačkog okruga tokom 2009 godine zdravstvenu zaštitu je pružalo 20 lekara i 35 zdravstvenih radnika sa višom i srednjom stručnom spremom. Broj zaposlenih stanovnika na 1 lekara iznosio je u proseku 2283. Razlike u obezbeđenosti po opštinama kretale su se od 1684 (Sombor) do 4644 (Kula), dok je kriterijum propisan Pravilnikom **3000 ZAPOSLENIH NA 1 LEKARA.** U ordinacijama lekara ostvareno je tokom godine 57443 poseta, odnosno 1,2 poseta po 1 zaposlenom. Brožčani odnos lekara i sestara u službama medicine rada iznosio je 1:1,7. Prosečan broj poseta po lekaru na godišnjem nivou kretao se od 484 u Kuli do 6710 u Apatinu (standard 7200).

Tabela 28. Kadrovi i posete u službi medicine rada na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština Okrug	Populacija zaposlenih	Lekari	Viša i srednja stručna sprema	Ukupno poseta kod lekara	Od toga prvih	Posete ostalim zdravst. radnicima	Prosečan broj poseta na 1 osobu	Broj stan. na jednog lekara	Broj sestara na 1 lekara	Posete po lek. u toku godine	Broj ponovnih poseta na prvu
Apatin	6106	2	3	13421	3471	13421	2.2	3053	1.5	6710	2.9
Kula	9288	2	2	968	803	968	0.1	4644	1.0	484	0.2
Odžaci	6689	2	3	9951	3970	4241	1.5	3344	1.5	4975	1.5
Sombor	23575	14	27	33103	13281	25776	1.4	1684	1.9	2364	1.5
Okrug	45658	20	35	57443	21525	44406	1.2	2283	1.7	2872	1.7

4.1.3. Služba za zdravstvenu zaštitu dece

Služba dispanzerske dečje zaštite obezbeđuje, preduzima i sprovodi odgovarajuće mere zaštite zdravlja odojčadi i male dece u cilju unapređenja i održavanja njihovog zdravstvenog stanja i poboljšanja uslova za normalan fizički i psihički razvoj. Zdravstvenu zaštitu dece na području okruga obezbeđivalo je tokom godine 19 lekara i 26 zdravstvenih radnika sa višom i srednjom stručnom spremom. U službi za zdravstvenu zaštitu dece DZ Sombor bilo je 7 lekara, pri čemu na 1 lekara dolazi 777 dece (obezbeđenost je u skladu sa Pravilnikom o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti - 1 LEKAR NA 850 DECE predškolske dobi). Po jednom lekaru na godišnjem nivou zabeleženo je 5084 poseta (**standard 6000**).

U opštinama Kula, Odžaci i Apatin isti kadar obezbeđivao je zdravstvenu zaštitu za predškolsku decu, školsku decu i omladinu, pa je broj dece kao i broj poseta po jednom lekaru uključio obe kategorije (tabela 30).

U 2009 godini ostvareno je 86257 poseta u ordinaciji kod lekara i 70014 usluga kod ostalih medicinskih radnika. Na svaku prvu posetu ostvareno je 0,5 ponovnih a jedno dete imalo je u proseku 7,1 poseta za godinu dana.

Tabela 29. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština Okrug	Broj dece 0-6 godina	Lekari	Viša i srednja stručna sprema	Ukupno poseta kod lekara	Od toga prvih	Posete ostalim zdravst. radnicima	Prosečan broj poseta na 1 dete	Broj sestara na 1 lekara	Broj ponovnih poseta na prvu	Posete u savetova-lištu: odojčadi	Posete u savetova-lištu: ost. dece
Apatin	1960	0*	0*	11048	6595	4316	5.6	0*	0.7	1981	0
Kula	2942	8**	11**	21769	16535	0	7.4	1.4	0.3	1714	416
Odžaci	1862	4**	7**	17849	10768	10528	9.6	1.7	0.6	1656	251
Sombor	5440	7	8	35591	24662	55170	6.5	1.1	0.4	4782	3383
Okrug	12204	19	26	86257	58560	70014	7.1	1.4	0.5	10133	4050

* Podaci su prikazani u izveštaju Službe za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

** Izveštaj prikazuje ukupan kadar koji obezbeđuje zdravstvenu zaštitu predškolske dece, školske dece i omladine

Tabela 30. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu dece, školske dece i omladine u opštinama Apatin, Kula i Odžaci 2009

Opština Okrug	Broj dece 0-18 godina	Broj lekara	Broj dece na 1 lekara	Ukupan broj poseta za obe kategorije	Posete po lek. u toku god.
Apatin	5701	4	1425	20883	5221
Kula	9003	8	1125	46040	5755
Odžaci	5972	4	1493	37289	9322

4.1.4. Služba za zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine

Zdravstvenu zaštitu školske dece i omladine na području Zapadno-Bačkog okruga pružalo je u protekloj godini 9 lekara i 18 zdravstvenih radnika sa višom i srednjom stručnom spremom. Obezbeđenost službe lekarima nije u okvirima standarda predviđenih Pravilnikom o uslovima za obavljanje zdravstvene delatnosti – 1 LEKAR NA 1500 DECE na području opštine Sombor (2235 dece školske dobi na 1 lekara).

U ordinacijama lekara registrovano je tokom godine 106936 poseta, od čega prvih 67144, dok je kod ostalih medicinskih radnika ostvareno 90774 usluga. Na svaku prvu posetu zabeleženo je 0,6 ponovnih a po jednom detetu ostvareno je u proseku

4.3 poseta za godinu dana. Prosečna opterećenost lekara na godišnjem nivou bila je najveća je u DZ Sombor - 10678 poseta (standard 6000).

30

Tabela 31. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu školske dece na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština Okrug	Broj dece 7-18 godina	Lekari	Viša i srednja stručna sprema	Ukupno poseta kod lekara	Od toga prvih	Posete ostalim zdravst. radnicima	Prosečan broj poseta na 1 dete	Broj dece na jednog lekara	Broj sestara na 1 lekara	Posete po lek. u toku godine	Broj ponovnih poseta na prvu
Apatin	3741	4*	8*	9835	5570	2499	2.6	935	2.0	2459	0.8
Kula	6061	0**	0**	24271	18181	11441	4.0	758	0.0**	3034	0.3
Odžaci	4110	0**	0**	19440	12067	9841	4.7	1027	0.0**	4860	0.6
Sombor	11174	5	10	53390	31326	66993	4.8	2235	2.0	10678	0.7
Okrug	25086	9	18	106936	67144	90774	4.3	2787	2.0	11882	0.6

* Izveštaj prikazuje ukupan kadar koji obezbeđuje zdravstvenu zaštitu predškolske i školske dece i omladine

** Podaci su prikazani u izveštaju Službe za zdravstvenu zaštitu dece

4.1.5. Služba za zdravstvenu zaštitu žena

Posebna zdravstvena zaštita žena podrazumeva zaštitu u toku trudnoće, porođaja, puerperijuma, zdravstvenu zaštitu u vezi sa planiranjem porodice kao i dijagnostiku i terapiju oboljenja ženskog genitalnog trakta. Na području okruga u službama za zdravstvenu zaštitu žena radilo je u 2009 godini 10 lekara i 17 zdravstvenih radnika sa višom i srednjom stručnom spremom. Obezbeđenost lekarima odstupa od kriterijuma preporučenog Pravilnikom - 1 LEKAR NA 6500 ŽENA starijih od 15 godina u svim opštinama Zapadno - Bačkog okruga (Apatin 6749; Kula 9967; Odžaci 7007 i Sombor 10159).

Ukupan broj poseta lekaru u 2009 godini iznosio je 27593, od čega prvih 16473. Na svaku prvu ostvareno je u proseku 0,7 ponovnih poseta, dok je prosečan broj poseta na jednu ženu iznosio 0,3. Broj poseta po lekaru u toku godine kretao se od 658 (Sombor) do 5430 (Kula), što je nedovoljno u odnosu na mere izvršenja definisane Pravilnikom (standard 6000).

Tabela 32. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu žena na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština Okrug	Broj žena 15 i više godina	Lekari	Viša i srednja stručna sprema	Ukupno poseta kod lekara	Od toga prvih	Posete ostalim zdravst. radnicima	Prosečan broj poseta na 1 ženu	Broj žena na jednog lekara	Broj sestara na 1 lekara	Posete po lek. u toku godine	Broj ponovnih poseta na prvu
Apatin	13499	2	3	6478	2564	6478	0.5	6749	1.5	3239	1.5

Kula	19934	2	3	10860	6985	15091	0.5	9967	1.5	5430	0.5
Odžaci	14015	2	3	7621	5273	0	0.5	7007	1.5	3810	0.4
Sombor	40635	4	8	2634	1651	7902	0.1	10159	2.0	658	0.6
Okrug	88083	10	17	27593	16473	29471	0.3	8808	1.7	2759	0.7

31

4.1.6. Služba za zdravstvenu zaštitu usta i zuba

Karijes i druga oboljenja usta i zuba spadaju u najrasprostranjenija oboljenja u svetu. Uzrok treba tražiti u pogrešnom načinu ishrane, nedovoljnoj higijeni usta i zuba i nedovoljno organizovanoj preventivnoj zaštiti. U 4 doma zdravlja na području Zapadno-Bačkog okruga, zdravstvenu zaštitu usta i zuba obezbeđivalo je 56 lekara i 55 zubnih tehničara i asistenata, pri čemu na jednog stomatologa u proseku dolazi 3535 stanovnika svih populacionih grupa.

Tokom godine u službama za zaštitu i lečenje usta i zuba ostvareno je 108636 poseta i realizovano 68170 usluga, od toga: plombiranja zuba (28044), hirurških intervencija (25671), protetskih radova (2924), radova vezanih za ortodonciju (7624) i lečenja mekih tkiva (4904). Prosečan broj poseta po 1 lekaru iznosio je 1940 i kretao se u rasponu od 1465 (Odžaci) do 2555 (Apatin).

Tabela 33. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu usta i zuba na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština Okrug	KADAR I POSETE						USLUGE					
	Lekari ukupno	Zubni lekari	Z.lekari na speci- jalizaciji	Z.lekari speci- jalisti	Zubni tehn. i asistenti	Posete ukupno	Plombirani zubi	Hiruršk e inter- vencije	Protetsk i radovi	Orto- dncija	Lečenje mekih tkiva	Posete po 1 lekaru
Apatin	8	6	0	2	10	20444	6272	5103	386	0	697	2555
Kula	13	10	0	3	14	30705	7534	7809	229	0	1786	2362
Odžaci	7	6	0	1	7	10257	1121	2283	358	3594	258	1465
Sombor	28	18	0	10	24	47230	13117	10476	904	4030	2165	1687
Okrug	56	40	0	16	55	108636	28044	25671	1877	7624	4906	1940

**Tabela 34. Kadrovi i posete u službi za zdravstvenu zaštitu usta i zuba na području Zapadno-Bačkog okruga 2009
- privatna praksa -**

Opština Okrug	KADAR I POSETE						USLUGE					
	Lekari ukupno	Zubni lekari	Z.lekari na speci- jalizaciji	Z.lekari speci- jalisti	Zubni tehn. i asistenti	Posete ukupno	Plombirani zubi	Hiruršk e inter- vencije	Protetsk i radovi	Orto- dncija	Lečenje mekih tkiva	Posete po 1 lekaru

Priv.Apatin	1	1	0	0	1	1198	940	227	0	0	0	1198
Priv.Kula	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Priv.Odžaci	4	3	0	1	2	2977	2245	1513	223	0	0	744
Priv.Sombor	10	6	0	4	2	6716	4226	1660	824	0	654	672
Ukupno	15	10	0	5	5	10891	7411	3400	1047	0	654	726

4.1.7. Služba hitne medicinske pomoći

U službama hitne medicinske pomoći Zapadno-Bačkog okruga zdravstvenu delatnost obavljalo je 39 lekara i 63 zdravstvena radnika sa višom i srednjom stručnom spremom. Tokom godine u službi je ostvareno 51434 poseta kod lekara i 76435 usluga kod ostalih medicinskih radnika. Kućnih poseta lekara bilo je 18014 a ostalih medicinskih radnika 19260.

Tabela 35. Aktivnosti u službi hitne medicinske pomoći 2009

Opština	Lekari	Viša i srednja s. sprema	POSETE			
			Kod lekara	Ost.med. radnika	Kućne podete	
					Lekara	Ost.med.r.
Apatin	5	13	12336	21606	4218	5434
Kula	10	20	16038	16038	7560	7560
Odžaci	12	10	13585	25699	2746	2746
Sombor	12	20	9475	13092	3520	3520
Okrug	39	63	51434	76435	18044	19260

4.1.8. Služba za polivalentnu patronažu

U službama za polivalentnu patronažu Zapadno-Bačkog okruga zdravstveno-vaspitni rad sprovedilo je 15 zdravstvenih radnika, od čega 10 sa višom i 5 sa srednjom stručnom spremom. Tokom 2009 godine služba je svojim aktivnostima obuhvatila 2200 domaćinstava i ostvarila 8320 poseta, od toga: trudnicama (629), porodiljama i babinjarama (5871), posle prekida trudnoće (1) i ostalim ženama (1909). U toku godine patronažne sestre ostvarile su 8246 poseta odojčadi i 3008 poseta ostaloj deci. U okviru delatnosti patronažne službe ostvareno je 4154 poseta domaćinstvima zbog pojedinih oboljenja i 148 poseta školama zbog socijalnih i higijenskih prilika.

Tabela 36. Kadrovi i posete u službi za polivalentnu patronažu 2009

Opština Okrug	Medicinski radnici			Obuhvaćenih domaćinstava	P O S E T E						
	Ukupno	VŠS	SSS		Ukupno	Trudni- cama	Porodilji ibabinjari	Posle pr. trudnoće	Ostalim ženama	Posete odojčadi	Posete ost.deci
Apatin	1	0	1	0	1242	20	1221	0	1	1775	494
Kula	3	3	0	555	799	91	708	0	0	716	431
Odžaci	2	2	0	0	2019	261	1103	0	655	1523	841
Sombor	9	5	4	1645	4260	257	2749	1	1253	4232	1242
Okrug	15	10	5	2200	8320	629	5781	1	1909	8246	3008

33

Tabela 37. Posete domaćinstvima po opštinama 2009

OBOLJENJE	P O S E T E D O M A Ć I N S T V I M A				
	APATIN	KULA	ODŽACI	SOMBOR	OKRUG
Tuberkuloza	0	60	13	0	73
Duševne bolesti	0	0	91	0	91
Maligne bolesti	0	61	65	36	162
Dijabetes	0	152	199	137	488
End. nefropatija	0	0	27	0	27
Mišićna distrofija	0	0	22	2	24
Kardiovaskularne b.	0	477	270	528	1275
Alkoholizam	0	0	27	229	256
Ostalo	0	438	607	712	1757
Pos.domaćinstvima zbog soc.i hig.prilika	0	0	0	1	1
UKUPNO	0	1188	1321	1645	4154
Posete školama zbog hig. i soc. prilika	0	0	147	1	148

4.2. BOLNIČKA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Stacionarne potrebe stanovništva na području Zapadno-Bačkog okruga obezbeđuju:

- Opšta bolnica u Somboru
- Vanbolnički stacionar za plućne bolesti i TBC u Odžacima
- Specijalna bolnica "Banja Junaković" u Apatinu.

Opšta bolnica u Somboru obezbeđuje stacionarnu zdravstvenu zaštitu na području Zapadno-Bačkog okruga za ukupno 197974 stanovnika i raspolaže sa 732 postelje. Od ukupnog broja zaposlenih u 2009 godini (1165), zdravstvenih radnika je bilo 833 (71,5%) a nemedicinskih 332 (28,5%). U strukturi zdravstvenih radnika, zaposlenih sa visokom stručnom spremom bilo je 197 ili 23,6% (od toga lekara 182), sa višom 56 (6,7%), dok je najveći udeo zaposlenih sa srednjom stručnom spremom 578 (69,4%). U protekloj godini u bolnici je lečeno 22971 bolesnika koji su ostvarili 235516 b.o. dana. Prosečna dužina bolničkog lečenja iznosila je 10,2 dana a iskorišćenost kapaciteta za opštu bolnicu u celini 88,1%.

U vanbolničkom stacionaru za plućne bolesti i TBC u Odžacima radila su 2 lekara, 1 zdravstveni radnik sa višom i 11 sa srednjom stručnom spremom. Stacionar ima 25 postelja. Tokom godine u stacionaru je lečeno 341 bolesnika i ostvareno 7431 b.o. dana. Prosečna dužina bolničkog lečenja iznosila je 22 dana, dok je iskorišćenost posteljnog fonda na nivou od 81,4%.

U specijalnoj bolnici "Banja Junaković" u Apatinu zaposleno je 6 lekara, 9 zdravstvenih radnika sa višom i 23 sa srednjom stručnom spremom a raspolaže sa 270 postelja. U bolnici je tokom godine lečeno 2772 bolesnika i ostvareno 32212 b.o. dana. Prosečna dužina bolničkog lečenja iznosila je 11,6 dana a iskorišćenost posteljnog fonda bila je u obimu od 32,7%.

Tabela 38. Pokazatelji funkcionisanja bolničke službe na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

P o k a z a t e l j i	Opšta bolnica Sombor	Vanbolnički stacionar-Odžaci	RRC»Junaković« Apatin
Broj postelja	732	25	270
Broj ispisanih bolesnika	22971	341	2772
Broj b.o.dana	235516	7431	32212
Prosečna dužina bolničkog lečenja	10.2	22.0	11.6
Zauzetost posteljnog fonda (%)	88.1	81.4	32.7
Propusna moć postelja	31.4	13.6	10.3
Broj postelja po medicinskoj sestri	1.1	2.1	8.4
Broj ispisanih bolesnika po lekaru	126	170	462
Odnos med. sestara i lekara	3.5	6	5.3

5. Epidemiološka situacija

Na osnovu podataka iz prijavnih kartica oboljenja-smrti od zaraznih bolesti, koje ispunjava lekar koji je utordio dijagnozu i koje se dostavljaju epidemioloskoj sluzbi Zavoda za javno zdravlje, prati se kretanje zaraznih bolesti na području Zapadno-Bačkog okruga. Na osnovu podataka iz prijavnih kartica i zbirnih prijava zaraznih bolesti, Odsek za zaraznu epidemiologiju Centra za kontrolu i prevenciju bolesti prati epidemiološku situaciju na području okruga i primenjuje adekvatne mere. Jedan primerak prijavnice se zadržava a jedan se dostavlja Institutu za javno zdravlje u Novom Sadu.

Podaci iz prijavnih kartica omogućavaju sačinjavanje sedmodnevnih, mesečnih i godišnjih izveštaji o kretanju zaraznih bolesti a epidemiolozi preduzimaju odgovarajuće mere prema jedinstvenoj stručno - metodološkoj doktrini, saraduju sa lokalnim medijima, sredstvima informisanja i tako daju značajan doprinos u zdravstvenom vaspitanju i unapređenju i očuvanju zdravlja naroda.

Zbog epidemioloških karakteristika zaraznih bolesti, mogućnosti epidemijskog širenja i težine posledica, Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (Sl.glasnik RS broj 125/2004) su određene zarazne bolesti koje ugrožavaju zdravlje stanovništva Republike Srbije i čije je sprečavanje i suzbijanje od opšteg interesa. Na teritoriji Zapadno-Bačkog okruga, analiza zaraznih bolesti prati se kontinuirano od 2000 godine. Cilj ove analize je identifikacija prioriternih epidemioloških problema, praćenje distribucije bolesti u populaciji, rezultati sprovođenja imunizacije i drugih mera sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti i unapređenje zdravstvenog stanja stanovništva.

5.1. KRETANJE ZARAZNIH BOLESTI

Tokom 2009 godine, Zavodu za javno zdravlje prijavljeno je ukupno 22169 zaraznih bolesti a u strukturi zaraznih bolesti po grupama najviše je bilo respiratornih (96,7%). Velika razlika u učestalosti respiratornih u odnosu na druge grupe zaraznih bolesti rezultat je zbirnog prijavljivanja u kome su mahom zastupljena oboljenja iz ove grupe zaraznih bolesti.

Tabela 39. Kretanje zaraznih bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu 2000 - 2009

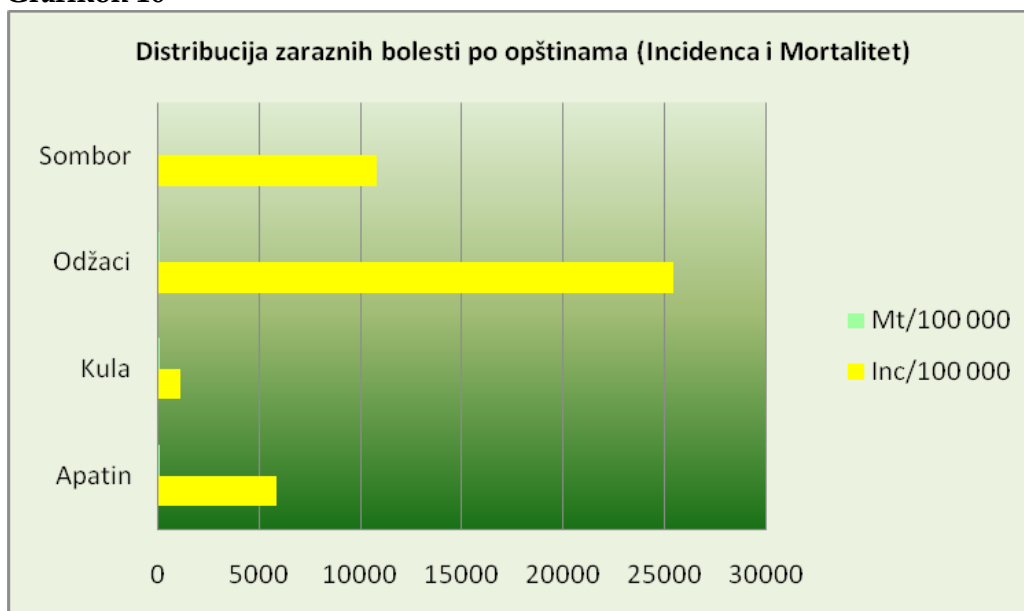
Godina	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
2000	2559	1185.18	4	1.86
2001	2022	936.47	7	3.27
2002	2247	1049,94	0	0.00
2003	2023	945.27	5	2.33
2004	1942	907.42	4	1.86
2005	1978	924.22	4	1.86
2006	15130	7069.73	1	0.46
2007	19134	8940.66	5	2.33
2008	23711	11079.34	6	2.80
2009	22169	10358.81	3	1.40

ZARAZNE BOLESTI U 2009 GODINI
DISTRIBUCIJA PO OPŠTINAMA

Tabela 40. Kretanje zaraznih bolesti po opštinama Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
Apatin	1933	5890.95	1	3.05
Kula	545	1127.13	1	2.07
Odžaci	9045	25420.15	1	2.81
Sombor	10646	10744.06	0	0.00
Zapadno-Bački okrug	22169	10358.81	3	1.40

Grafikon 16



SOMBOR

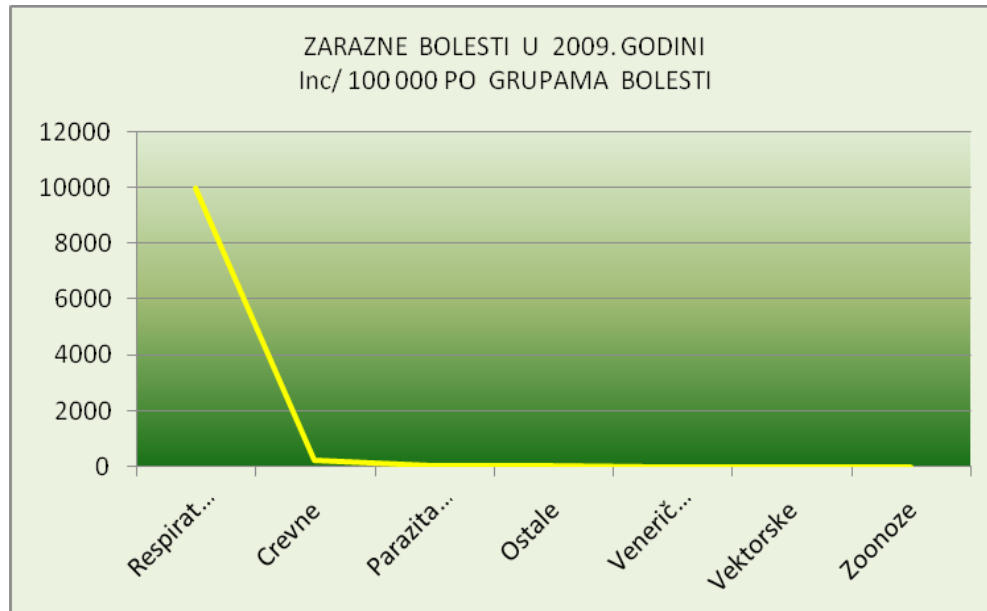
ZARAZNE BOLESTI U 2009 GODINI
DISTRIBUCIJA PO GRUPAMA BOLESTI

Respiratorne zarazne bolesti zauzimaju prvo mesto u distribuciji oboljenja po grupama bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu sa incidencom od 10013.04/100000 stanovnika. Na drugom mestu nalaze se crevne zarazne bolesti a poslednje mesto zauzimaju zoonoze.

Tabela 41. Kretanje zaraznih bolesti po grupama u Zapadno-Bačkom okrugu 2009

Grupa bolesti	Br. obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
Respiratorne	21429	10013.04	2	0.93
Crevne	566	264.47	0	0.00
Parazitarne	67	31.31	0	0.00
Ostale	61	28.50	1	0.46
Venerične	24	11.21	0	0.00
Vektorske	19	8.88	0	0.00
Zoonoze	3	1.40	0	0.00
Ukupno	22169	10358.81	3	1.40

Grafikon 17



U strukturi vodećih zaraznih bolesti, na prvom mestu, u poslednje 3 godine (od uvođenja zbirnog prijavljivanja) nalazi se Pharyngitis streptococcica sa incidencom od 5542.70/100 000 stanovnika. Na drugom mestu je Tonsilitis streptococcica sa incidencom od 3104.51/100 000 stanovnika.

Tabela 42. Deset najčešćih zaraznih bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu 2009

Red.br	Zarazna bolest	Broj obolelih	Inc/100 000
1.	Pharyngitis streptococcica, J02	11862	5542.70
2.	Tonsilitis streptococcica, J03	6644	3104.51
3.	Infl.vir. non ident., J11	1646	769.12
4.	Pneumonia , J12-J15	579	270.55
5.	Varicella, B01	568	265.41
6.	Diarrhoea causa infectiones, A09	261	121.95
7.	Enterocolitis acuta, A04	105	49.06
8.	Hepatitis A, B15.9	83	38.78
9.	Scabies, B86	65	30.37
10.	Intoxic.aliment.bact, A05	55	23.69

5.1.1. Respiratorne zarazne bolesti

Tabela 43. Kretanje respiratornih zaraznih bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu 2000-2009

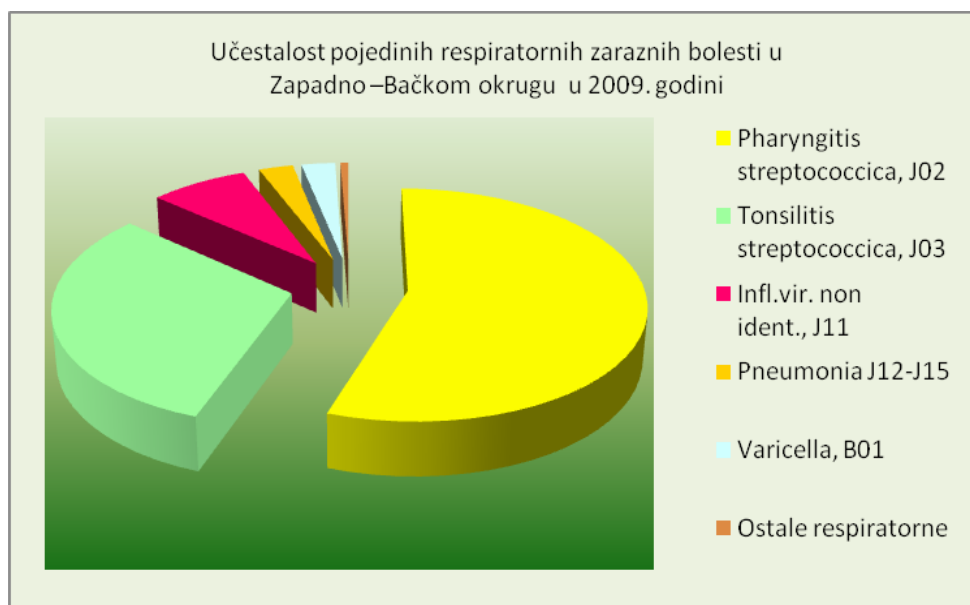
Godina	Broj obolelih	Inc/ 100 000	Broj umrlih	Mt/ 100 000
2000	1446	669.70	0	0.00
2001	1316	609.49	0	0.00
2002	1608	751.36	0	0.00
2003	1418	662.58	0	0.00
2004	1371	640.62	0	0.00
2005	1364	637.33	0	0.00
2006	14438	6746.38	0	0.00
2007	18323	8561.70	0	0.00
2008	22770	10639.64	0	0.00
2009	21429	10013.04	2	0.93

Prema redosledu učestalosti na prvom mestu je Pharyng.streptococc. na koju otpada 55,35% respiratornih bolesti a na drugom Tonzilitis Streptococc. sa 31,01% učešća u ukupnom obolevanju od respiratornih bolesti.

Tabela 44. Redosled učestalosti pojedinih respiratornih zaraznih bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu 2009

Red.br.	Respiratorne zarazne bolesti	Broj obolelih	% učešća
1.	Pharyngitis streptococcica, J02	11862	55.35
2.	Tonsilitis streptococcica, J03	6644	31.01
3.	Infl.vir. non ident., J11	1646	7.68
4.	Pneumonia J12-J15	579	2.70
5.	Varicella, B01	568	2.65
6.	Ostale respiratorne	130	0.61

Grafikon 18



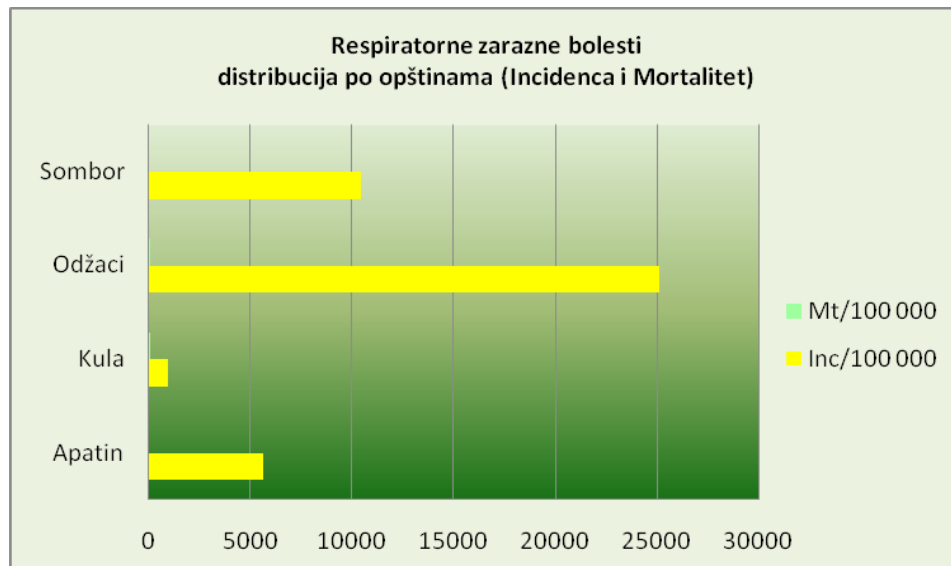
RESPIRATORNE ZARAZNE BOLESTI U 2009 GODINI DISTRIBUCIJA PO OPŠTINAMA

Incidenca oboljevanja od respiratornih zaraznih bolesti beleži najveće vrednosti na teritoriji opštine Odžaci a najmanje na teritoriji opštine Kula.

Tabela 45. Kretanje respiratornih zaraznih bolesti po opštinama Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
Apatin	1851	5641.06	0	0.00
Kula	458	947.20	1	2.07
Odžaci	8947	25144.74	1	2.81
Sombor	10173	10459.27	0	0.00
Zapadno-Bački okrug	21429	10013.04	0	0.00

Grafikon 19



5.1.2. Crevne zarazne bolesti

Incidenca kod crevnih zaraznih bolesti je u toku 2009 godine, u odnosu na prethodnu godinu, manja i iznosi 142.52/100 000 stanovnika. U 2009 godini nije bilo smrtnih slučajeva prouzrokovanih crevnim zaraznim bolestima.

Tabela 46. Kretanje crevnih zaraznih bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu 2000-2009

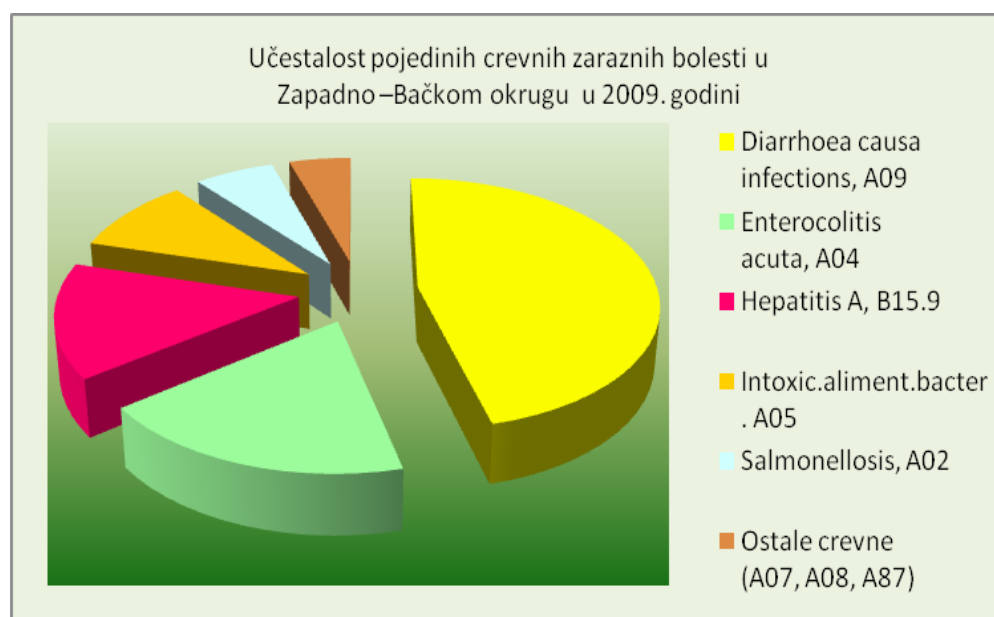
Godina	Broj obolelih	Inc/ 100 000	Broj umrlih	Mt/ 100 000
2000	721	333,92	0	0,00
2001	520	240,83	0	0,00
2002	453	211,67	0	0,00
2003	445	254,65	1	0,46
2004	389	181,76	2	0,93
2005	389	181,76	1	0,46
2006	520	242,97	0	0,00
2007	445	207,93	1	0,46
2008	776	362,60	0	0,00
2009	566	142,52	0	0,00

U 2009 godini od crevnih zaraznih oboljenja najzastupljenija je bila Diarrhoea causa infectiones sa učešćem od 46,12%. Na drugom mestu nalazi se Enterocolitis acuta sa učešćem od 18,55%.

Tabela 47. Redosled učestalosti pojedinih crevnih zaraznih bolesti u Zapadno -Bačkom okrugu 2009

Red.br.	Crevne zarazne bolesti	Broj obolelih	% učešća
1.	Diarrhoea causa infections, A09	261	46.12
2.	Enterocolitis acuta, A04	105	18.55
3.	Hepatitis A, B15.9	83	14.66
4.	Intoxic.aliment.bacter. A05	55	9.72
5.	Salmonellosis, A02	35	6.18
6.	Ostale crevne (A07, A08, A87)	27	4.77

Grafikon 20

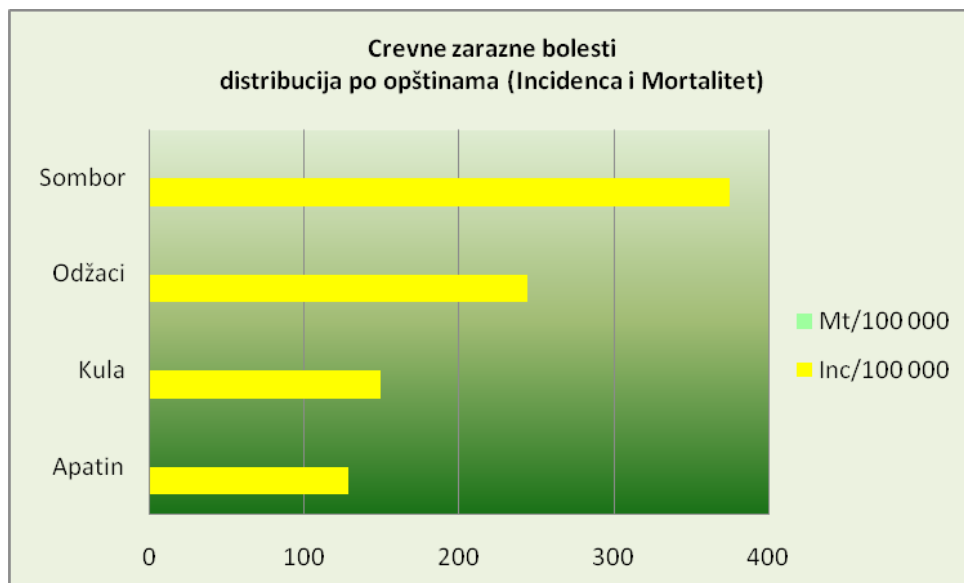


CREVNE ZARAZNE BOLESTI U 2009 GODINI DISTRIBUCIJA PO OPŠTINAMA

Tabela 48. Kretanje crevnih zaraznih bolesti po opštinama Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
Apatin	42	127.99	0	0.00
Kula	72	148.90	0	0.00
Odžaci	87	244.51	0	0.00
Sombor	365	375.27	0	0.00
Zapadno-Bački okrug	566	264.47	0	0.00

Grafikon 21



5.1.3. Parazitarne bolesti

Što se tiče parazitarne bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu, kretanje incidence je na nivou iz 2008 ali i dalje sa Scabiesom kao dominantnim i jedinim oboljenjem.

Tabela 49. Kretanje parazitarne bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu 2000-2009

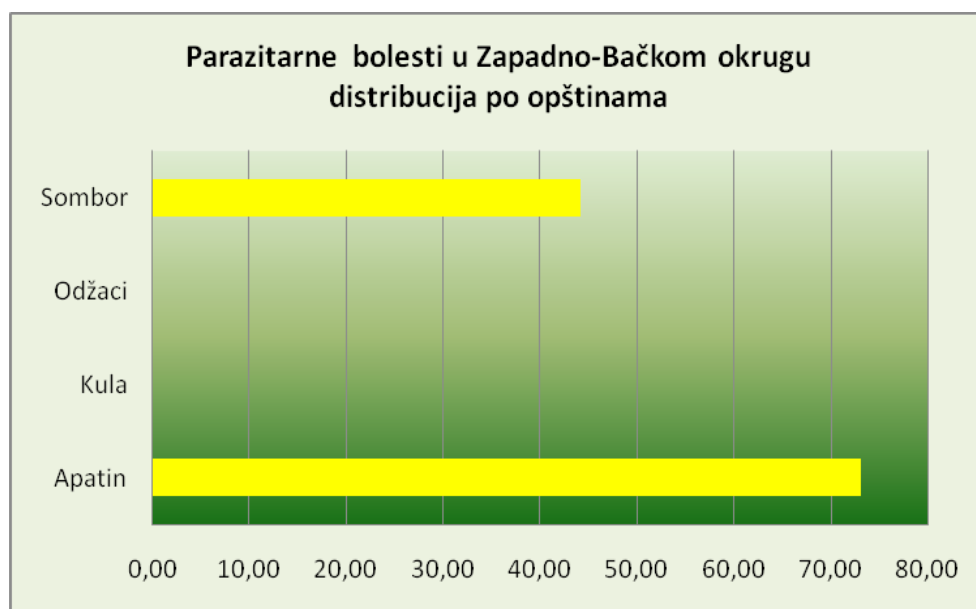
Godina	Broj obolelih	Inc/ 100 000	Broj umrlih	Mt/ 100 000
2000	169	78.27	0	0.00
2001	75	34.73	0	0.00
2002	55	25.69	0	0.00
2003	37	17.29	0	0.00
2004	34	15.88	0	0.00
2005	30	14.01	0	0.00
2006	78	36.44	0	0.00
2007	228	106.53	0	0.00
2008	66	30.84	0	0.00
2009	67	31.31	0	0.00

PARAZITARNE ZARAZNE BOLESTI U 2009 GODINI DISTRIBUCIJA PO OPŠTINAMA

Tabela 50. Kretanje parazitarne bolesti po opštinama Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
Apatin	24	73.14	0	0.00
Kula	0	0.00	0	0.00
Odžaci	0	0.00	0	0.00
Sombor	43	44.21	0	0.00
Zapadnobački okrug	67	31.31	0	0.00

Grafikon 22



5.1.4. Ostale zarazne bolesti

Tabela 51. Kretanje ostalih zaraznih bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu 2000-2009

Godina	Broj obolelih	Inc/ 100 000	Broj umrlih	Mt/ 100 000
2000	89	41.22	2	0.93
2001	76	35.19	1	0.46
2002	77	35.97	0	0.00
2003	93	43.45	0	0.00
2004	107	48.59	1	0.46
2005	52	24.29	2	0.93
2006	43	20.09	0	0.00
2007	72	33.64	4	1.86
2008	32	14.95	3	1.40
2009	61	28.50	1	0.46

Tabela 52. Redosled učestalosti pojedinih zaraznih bolesti iz grupe ostalih zaraznih bolesti u Zapadno -Bačkom okrugu 2009

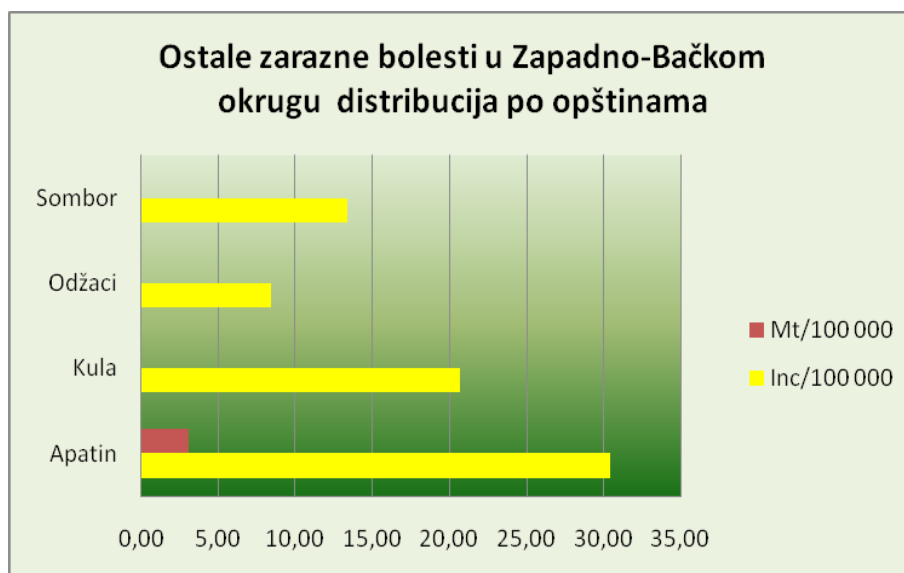
Red.br.	Ostale zarazne bolesti	Broj obolelih	% učešća
1	Septicaemia alia, A41.8	23	37.70
2	Hepatitis C	19	31.15
3	Hepatitis B	16	26.23
4	Ostale	3	4.92

**OSTALE ZARAZNE BOLESTI U 2009 GODINI
DISTRIBUCIJA PO OPŠTINAMA**

Tabela 53. Kretanje ostalih zaraznih bolesti po opštinama Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
Apatin	10	30.47	1	3.05
Kula	10	20.68	0	0.00
Odžaci	3	8.43	0	0.00
Sombor	13	13.36	0	0.00
Zapadno-Bački okrug	61	28.50	0	0.00

Grafikon 23



5.1.5. Venerične zarazne bolesti

Od veneričnih bolesti u 2009 godini registruje se Chlamidiasis – genitalna.

Tabela 54. Kretanje veneričnih zaraznih bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu 2000 - 2009

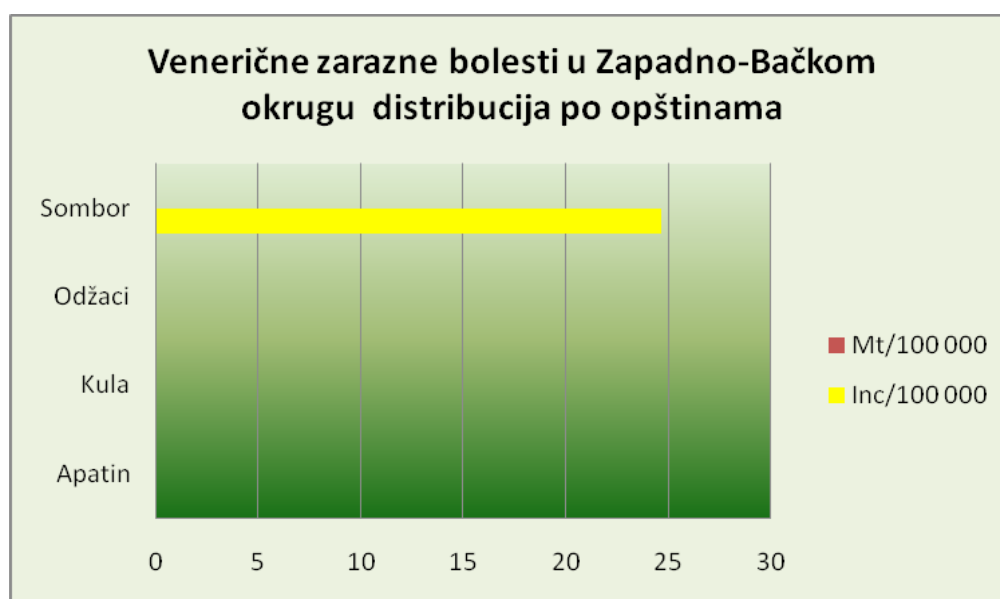
Godina	Broj obolelih	Inc/ 100 000	Broj umrlih	Mt/ 100 000
2000	17	7.87	0	0.00
2001	2	0.92	0	0.00
2002	45	21.02	0	0.00
2003	13	6.07	0	0.00
2004	12	5.60	0	0.00
2005	5	2.33	0	0.00
2006	8	3.73	0	0.00
2007	21	9.81	1	1.03
2008	27	12.61	1	0.46
2009	24	11.21	0	0.00

VENERIČNE ZARAZNE BOLESTI U 2009 GODINI DISTRIBUCIJA PO OPŠTINAMA

Tabela 55. Kretanje veneričnih zaraznih bolesti po opštinama Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
Apatin	0	0.00	0	0.00
Kula	0	0.00	0	0.00
Odžaci	0	0.00	0	0.00
Sombor	24	24.67	0	0.00
Zapadno-Bački okrug	24	11.21	0	0.00

Grafikon 24



5.1.6. Vektorske bolesti

Od Vektorskih bolesti u 2009 godini zastupljen je Morbus Lyme sa učešćem od 100 % u ukupnom obolevanju u grupi vektorskih bolesti.

Tabela 56. Kretanje vektorskih bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu 2000 - 2009

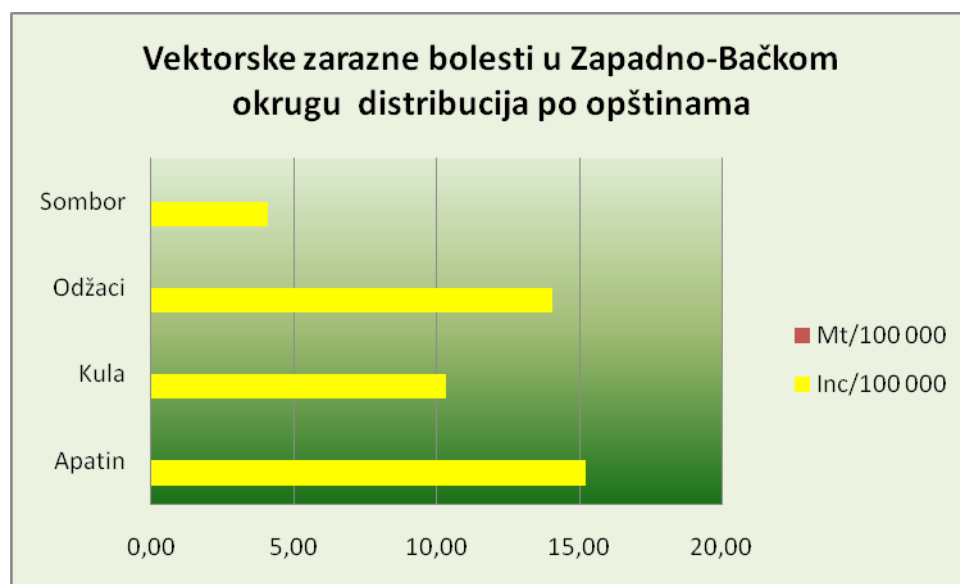
Godina	Broj obolelih	Inc/ 100 000	Broj umrlih	Mt/ 100 000
2000	2	0,92	0	0,00
2001	1	0,46	0	0,00
2002	9	4.20	0	0,00
2003	12	5.61	0	0.00
2004	5	2.33	0	0.00
2005	7	3.27	0	0.00
2006	11	5.13	0	0.00
2007	16	7.47	0	0.00
2008	31	14.48	0	0.00
2009	19	8.88	0	0.00

**VEKTORSKE BOLESTI U 2009 GODINI
DISTRIBUCIJA PO OPŠTINAMA**

Tabela 57. Kretanje vektorskih bolesti po opštinama Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
Apatin	5	15.24	0	0.00
Kula	5	10.34	0	0.00
Odžaci	5	14.05	0	0.00
Sombor	4	4.11	0	0.00
Zapadnobački okrug	19	8.88	0	0.00

Grafikon 25



5.1.7. Zooantroponoze

U 2009 godini nastavlja se trend opadanja obolevanja u ovoj grupi zaraznih bolesti.

Tabela 58. Kretanje zooantroponoza u Zapadno-Bačkom okrugu 2000 - 2009

Godina	Broj obolelih	Inc/ 100 000	Broj umrlih	Mt/ 100 000
2000	115	53,26	0	0,00
2001	32	14,82	0	0,00
2002	24	10,75	0	0,00
2003	5	2,37	1	0,46
2004	24	11,21	1	0,46
2005	131	61,20	1	0,46
2006	32	14,95	0	0,00
2007	29	13,55	0	0,00
2008	9	4,21	2	0,93
2009	3	1,40	0	0,00

**Tabela 59. Redosled učestalosti pojedinih zooantroponoza u
Zapadno –Bačkom okrugu 2009**

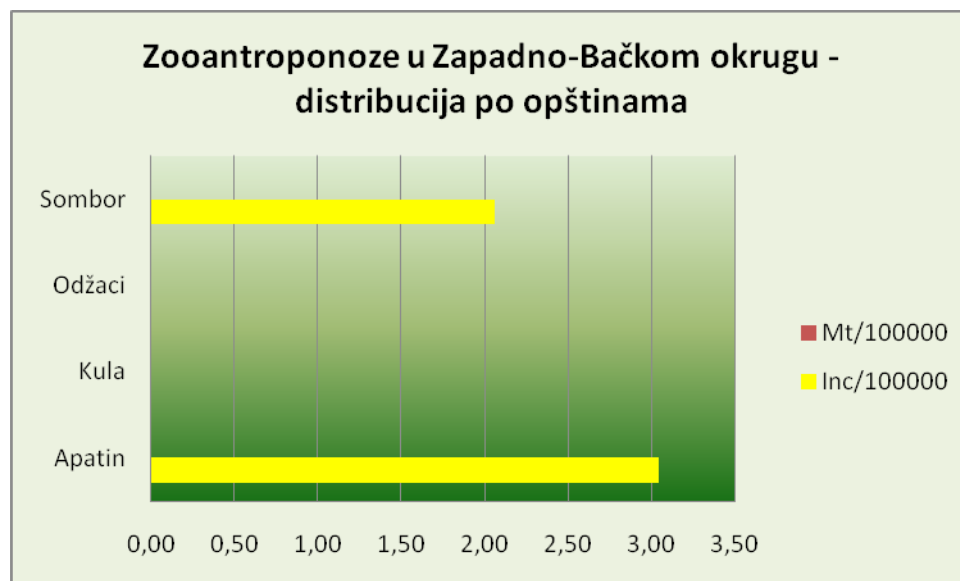
Red.br.	Zooantroponoze	Broj obolelih	% učešća
1.	Ehinococcosis, B67	1	33.33
2.	Toxoplasmosis non specificata, B58	2	66.66

**ZOOANTROPONOZE U 2009 GODINI
DISTRIBUCIJA PO OPŠTINAMA**

Tabela 60. Kretanje zooantroponoza po opštinama Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština	Broj obolelih	Inc/100 000	Broj umrlih	Mt/100 000
Apatin	1	3.05	0	0.00
Kula	0	0.00	0	0.00
Odžaci	0	0.00	0	0.00
Sombor	2	2.06	0	0.00
Zapadno-Bački okrug	3	1.40	0	0.00

Grafikon 26



INFLUENZA U ZAPADNO-BAČKOM OKRUGU U PERIODU OD 2000 - 2009 GODINE

Tabela 61. Influenza u Zapadno-bačkom okrugu 2000-2008

Opština/godina	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sombor	2181	2469	1	2316	0	0	0	0	1094	774
Apatin	1588	1132	0	1014	0	0	0	0	350	487
Kula	1150	686	0	711	0	0	0	0	141	60
Odžaci	2574	1767	0	1783	0	0	0	0	213	325
UKUPNO	7493	6054	1	5824	0	0	0	0	3806	3655

U 2009 godini proglašena je pandemija novog gripa A (H1N1) u svetu. U Zapadno-Bačkom okrugu registrovano je 3665 osoba obolelih od ove vrste gripe. Slučajevi su zabeleženi u svim opštinama Zapadnobačkog okruga.

EVALUACIJA USPEHA IMUNIZACIJE U ZAPADNOBAČKOM OKRUGU U 2009 GODINI

Centar za kontrolu i prevenciju bolesti Zavoda za javno zdravlje Sombor vrši planiranje, nabavku, transport i distribuciju vakcina na teritoriji Zapadno-Bačkog okruga.

Vakcine i drugi imunoloski preparati transportuju se i čuvaju do upotrebe pod uslovima koje preporučuje proizvođač i uz poštovanje **HLADNOG LANCA**.

U 2008 godini u Zapadno-Bačkom okrugu je postignut visok obuhvat obveznika svim vakcinama. Visok obuhvat se beleži i kod revakcina.

**Tabela 62. Obuhvat lica obaveznim imunizacijama u
Zapadno-Bačkom okrugu /vakcinacija/**

Vakcina	Broj obveznika	Vakcinisani	%
DTP	1576	1505	95.49
OPV	1576	1505	95.49
HB	3560	3540	99.44
MMR	1523	1509	99.08
BCG	1129	1126	99.73
HIB	1576	1505	95.49

**Tabela 63. Obuhvat lica obaveznim imunizacijama u
Zapadno-Bačkom okrugu /revakcinacija/**

Vakcina	Broj obveznika	Revakcinisani	%
DTP	1523	1427	93.69
DT	1941	1883	97.01
dT	2107	2048	97.19
OPV	5571	5380	96.57
MMR	3718	3264	87.79
TT	7631	3388	44.39

RAZLOZI NEIMUNIZOVANJA OBVEZNIKA

U 2009 godini nije izvršena vakcinacija/revakcinacija kod 824 lica ne računajući lica obveznike za revakcinaciju protiv tetanusa koja se sprovodi sa jednom dozom TT vakcine svakih deset godina nakon navršenih 30 godina života.

U 89,69% razlozi su nemedicinske prirode a u 10,31% slučajeva razlozi su medicinski.

Tabela 64. Razlozi neimunizovanja obveznika u Zapadno-Bačkom okrugu 2009

Razlozi neimunizovanja	Neimunizovana lica	
	Broj	%
Nemedicinski	739	89.69
Medicinski	85	10.31
UKUPNO	824	100.00

Najčešći nemedicinski razlog neimunizovanja je neodazivanje. Zastupljen je sa 93,64% kod svih nemedicinskih slučajeva neimunizovanja. Migracije, odnosno promene prebivališta čine 6,36% nemedicinskih slučajeva neimunizovanja

Tabela 65. Nemedicinski razlozi neimunizovanja obveznika u Zapadno-Bačkom okrugu 2009

Nemedicinski razlozi neimunizovanja	Neimunizovana lica	
	Broj	%
Neodazivanje	692	93.64
Migracija	47	6.36
UKUPNO	739	100.00

Najčešći medicinski razlog neimunizovanja je akutno febrilno stanje. Zastupljen je sa 42,35% svih slučajeva medicinskih razloga neimunizovanja. Sledeći razlog je akutna bolest sa 28,24%, zatim stanje smanjenog imuniteta sa 27,06% i alergija na sastojke vakcine sa 2,35%.

Tabela 66. Medicinski razlozi neimunizovanja obveznika u Zapadno-Bačkom okrugu 2009

Medicinski razlozi neimunizovanja	Neimunizovana lica	
	Broj	%
Stanje smanjenog imuniteta	23	27.06
Akutno febrilno stanje	36	42.35
Akutna bolest	24	28.24
Alergija na sastojke vakcine	2	2.35
Evolutivna oboljenja nervnog sistema	0	0.00
Teža neželjena reakcija na prethodno datu dozu vakcine	0	0.00
UKUPNO	85	100.00

6. Higijena i humana ekologija

Centar za higijenu i humanu ekologiju svojom delatnošću pokriva oblasti higijene ishrane, školske higijene, komunalne higijene i zaštite životne sredine, kao i laboratorijsku delatnost u okviru sanitarne i ekotoksikološke hemije.

6.1. Higijenska ispravnost vode za piće u Zapadno-Bačkom okrugu 2009

Kontinuirano praćenje podataka sa terena i rezultata higijenske ispravnosti vode za piće centralnih vodovodnih sistema na području Zapadno-Bačkog okruga obavlja se u skladu sa predviđenom dinamikom i obimom ispitivanja. U toku 2009 godine uzorkovano je i stručno obradjeno 6543 uzoraka vode za piće, od toga 3327 uzoraka na mikrobiološku i 3216 na hemijsku ispravnost. Od ukupnog broja analiziranih uzoraka mikrobiološki neispravnih bilo je 420 (12,6%) a fizičko-hemijskih 1658 (51,6%). Praćenje higijenske ispravnosti vode za piće obuhvata i sledeće aktivnosti:

- prikupljanje, analiza i statistička obrada podataka
- procena rizika i davanje stručnog mišljenja o mogućnosti korišćenja vode za piće
- pružanje stručno-konsultativnih usluga u upravljanju i sprovođenju nadzora nad javnim vodnim objektima
- organizovanje dopunskih i vanrednih ispitivanja
- informisanje javnosti i zainteresovanih institucija
- formiranje mesečnih izveštaja o kontroli higijenske ispravnosti vode za piće iz vodovodnih sistema na teritoriji Zapadno-Bačkog okruga i dostavljanje Sektoru za sanitarni nadzor Ministarstva zdravlja republike Srbije.

Zapadno-Bački okrug za potrebe vodosnabdevanja koristi podzemnu vodu a sistemi vodosnabdevanja sastoje se iz bunara i vodovodne mreže. Voda se kontroliše iz 37 centralnih vodovoda, od čega u pet centralnih vodovoda postoje sistemi za prečišćavanje vode za piće. Ostali vodovodi koriste sirovu vodu ili je eventualno dezinfikuju hlorom i kao takvu distribuiraju potrošačima. Postrojenja za prečišćavanje vode postoje u naseljenim mestima - Somboru, Bezdanu, Apatinu, Sonti i Odžacima a dezinfekcija vode vrši se hlornim preparatima. Praćenje kvaliteta vode za piće na ovom području vrši se u skladu sa *Pravilnikom o načinu uzimanja uzoraka i metodama za laboratorijsku analizu vode za piće* (Sl.list SFRJ 33/87) i *Pravilnikom o higijenskoj ispravnosti vode za piće* (Sl.list SRJ 42/98). Pravilnikom je definisan i obim ispitivanja, odnosno parametri u okviru programa ispitivanja.

Tabela 67. Rezultati ispitivanja mikrobiološke i hemijske ispravnosti vode za piće na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

Opština/ Okrug	Broj uzoraka	Bakteriološko			Hemijsko		
		Ispitivanih	Neispravnih		Ispitivanih	Neispravnih	
			Broj	%		Broj	%
Apatin	1023	526	96	18.2	497	235	47.3
Kula	1368	689	101	14.7	679	306	45.1
Odžaci	949	487	89	18.3	462	362	78.3
Sombor	3203	1625	134	8.2	1578	755	47.8
Ukupno	6543	3327	420	12.6	3216	1658	51.6

6.2. Higijenska ispravnosti vode u bazenima za kupanje i rekreativnim površinskim vodama

U toku 2009 godine izvršena je 91 analiza na mikrobiološku ispravnost vode iz bazena za rekreaciju, od čega 20 uzoraka (21,9%) nije mikrobiološki odgovaralo. Iz bazena za rehabilitaciju analizirano je 55 uzoraka na mikrobiološku ispravnost a neodgovarajućih je bilo 9 (16,4%). U okviru praćenja higijenske ispravnosti vode u bazenima za kupanje i rekreativnim površinskim vodama, sprovode se sledeće aktivnosti:

- kontinuirano praćenje kvaliteta vode iz bazena za rehabilitaciju u skladu sa predviđenom dinamikom i obimom ispitivanja
- prikupljanje, analiza i statistička obrada podataka
- procena rizika i davanje stručnog mišljenja o mogućnosti korištenja vode u skladu sa predviđenom namenom
- pružanje stručno-konsultativnih usluga u upravljanju i sprovođenju nadzora nad javnim bazenima
- informisanje javnosti i zainteresovanih institucija
- zdravstveno-vaspitni rad sa stanovništvom putem sredstava javnog informisanja
- sačinjavanje izveštaja o kvalitetu vode sa stručnim mišljenjem i dostavljanje upravi javnih bazena.

Kontrola kvaliteta bazenskih voda, sanitarno higijenski nadzor bazena za kupanje i plivanje kao i kontrola površinskih voda koje se koriste kao javna kupališta, predstavljaju sastavni deo delatnosti Centra za higijenu i humanu ekologiju. Ovakvom vrstom kontrole na području Zapadno-Bačkog okruga obuhvaćeni su sledeći objekti: zatvoreni i otvoreni bazeni sportskog centra »Soko« iz Sombora, zatvoreni i otvoreni bazeni RC »Junaković« u Apatinu, zatvoreni bazen RC Bezdan, otvoreni bazeni u Odžacima, Kuli, Crvenki, Kljajićevu i Karavukovu, kupališta na površinskim vodama »Štrand« na kanalu u Somboru i veštačko jezero »Rodić« u Kuli, »Štrand« u Bogojevu, »Korlatoš« u Bezdanu, Dunav-Apatin, Mali Bački kanal- Ruski Krstur.

Posebnu poteškoću u ovoj oblasti stvara činjenica da ne postoji jasna zakonska regulativa u pogledu dozvoljenih vrednosti pojedinih parametara koji se kontrolišu. Raspoloživa zakonska regulativa obuhvata: *Pravilnik o higijenskoj ispravnosti vode za piće Sl.list SRJ 42/98, Uredbu o klasifikaciji voda, međudržavnih voda i voda obalnog mora Jugoslavije Sl.list SFRJ 6/78 i Uredbu o kategorizaciji vodotoka Sl.glasnik SRS 5/68.*

Kvalitet vode u bazenima mora da zadovoljava određene norme u fizičkom, fizičko-hemijskom, hemijskom i bakteriološkom pogledu, jer je od izuzetnog značaja za zdravlje velikog broja korisnika. Tokom godine ukupno je uzeto 38 uzoraka na mikrobiološku i 38 uzoraka na fizičko-hemijsku ispravnost površinskih voda koje se koriste kao vode za rekreaciju- uzorci vode sa kupališta »Štrand« u Somboru na kanalu Bezdan-Vrbaš i veštačkog jezera »Rodić« u Kuli, Bogojevo »Štrand«, Bezdan »Korlatoš«, Dunav-Apatin, Mali Bački kanal- Ruski Krstur. Rezultati ispitivanja analiziranih voda su pokazali da kvalitet vode nije odstupao od kvaliteta propisanog za IIb klasu voda prema *Uredbi o klasifikaciji voda (Sl.list SFRJ 6/78).*

6.3. Zdravstvena ispravnost životnih namirnica i predmeta opšte upotrebe

Kontrola kvaliteta zdravstvene ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe obavlja se u saradnji sa sanitarnom inspekcijom. Ovlašćena lica Zavoda za javno zdravlje samostalno vrše uzorkovanje i laboratorijsku obradu na zahtev stranaka, vlasnika objekata za proizvodnju hrane i predmeta opšte upotrebe a ispitivanje kvaliteta i ocena zdravstvene ispravnosti vrši se prema *Zakonu o zdravstvenoj ispravnosti namirnica i predmeta opšte upotrebe* (Sl.list SFRJ 53/91) i važećim Pravilnicima koji iz njega proizilaze. Na osnovu rezultata analiza daju se potrebne preporuke za otklanjanje uočenih problema, bilo da su u pitanju sirovine ili gotovi proizvodi. Uzorkovanje se vrši u prometu, zanatskoj i industrijskoj proizvodnji. Redovnoj kontroli na mikrobiološku ispravnost podležu i objekti društvene ishrane (predškolski, školski, radnički, bolnički objekti).

U 2009 godini analizirano je 1181 uzoraka namirnica na mikrobiološku ispravnost. U ukupnom broju uzoraka uzetih na analizu, neodgovarajućih je bilo 60 (5,1%).

Tabela 68. Rezultati ispitivanja mikrobiološke ispravnosti namirnica domaće proizvodnje na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

Poreklo namirnice	Broj analiziranih uzoraka	Neodgovarajućih	
		Broj	%
Industrijska proizvodnja	61	5	8.2
Promet	120	9	7.5
Zanatska proizvodnja	1000	46	4.6
Ukupno	1181	60	5.1

Analiziranih uzoraka na hemijsku ispravnost (sastav, organoleptička svojstva i ostalo) bilo je 334, od čega neodgovarajućih 12 (3,6%).

Tabela 69. Rezultati ispitivanja hemijske ispravnosti namirnica domaće proizvodnje na području Zapadno-Bačkog okruga 2009

Poreklo namirnice	Broj analiziranih uzoraka	Neodgovarajućih	
		Broj	%
Industrijska proizvodnja	40	4	10.0
Promet	88	1	1.1
Zanatska proizvodnja	206	7	3.4
Ukupno	334	12	3.6

6.4. Ispitivanje pokazatelja kvaliteta vazduha

Od pokazatelja kvaliteta vazduha praćena je količina aerosedimenta u Somboru i Apatinu (na 4 merna mesta). Ispitivanje se vrši u skladu sa *Pravilnikom o graničnim vrednostima, metodama merenja i imisije, kriterijumima za uspostavljanje mernih mesta i evidentiranje podataka* (Sl.glasnik RS br. 54/92 i 30/99).

Tabela 70. Pokazatelji kvaliteta vazduha u Somboru po mesecima 2009

mesec	ukup.kol. padavina l/m ² /dan	ukup.kol. sedimenta mg/m ² /dan	pH	rastvor. materije mg/m ² /dan	kalcijum mg/m ² /dan	sulfati mg/m ² /dan	hloridi mg/m ² /dan
januar	2.19	321	6.2	103	9.5	13.6	13.1
februar	1.28	310	6.3	205	6.0	9.1	5.1
mart	-	-	-	-	-	-	-
april	0.32	20	6.8	5	2.5	9.0	2.6
maj	1.45	219	6.6	15	5.6	7.5	5.8
jun	2.74	88	6.5	55	9.7	7.9	21.9
jul	0.47	59	6.7	39	5.0	6.0	2.8
avgust	1.22	156	6.6	24	5.3	17.2	2.4
septembar	0.34	64	6.0	5	3.7	7.6	2.0
oktobar	1.35	149	-	6.5	7.1	29.4	8.1
novembar	2.17	360	-	7.1	10.8	12.5	13.0
decembar	2.30	64	-	6.4	8.1	31.0	13.8

Napomena: granična vrednost za ukupnu količinu sedimenta za naseljena mesta/mesec - 450 mg/m²/dan

Tabela 71. Pokazatelji kvaliteta vazduha u Apatinu za april, maj i jul 2009

mesec	ukup.kol. padavina l/m ² /dan	ukup.kol. sedimenta mg/m ² /d	pH	rastvor. materije mg/m ² /d	kalcijum mg/m ² /d	sulfati mg/m ² /d	hloridi mg/m ² /d	olovo μ/m ² /d	cink μ/m ² /d	kadmijum μ/m ² /d
april	0.3	157	6.9	84	4.2	8.3	27.8	10.1	16.8	2.0
maj	2.48	451	8.3	33	11.9	60.4	34.7	9.4	13.7	1.8
jul	0.47	439	6.7	6	4.2	5.4	8.4	15.1	18.2	2.1

Napomena: granična vrednost za olovo - 250 μ/m²/dan; cink 400 μ/m²/dan; kadmijum 5 μ/m²/dan

6.5. Kontrola ispuštanja otpadnih voda

Nadzor u cilju kontrole ispuštanja otpadnih voda izvršen je u 8 industrijskih objekata i popunjeni su anketni upitnici o otpadnim vodama industrije. Na osnovu rezultata fizičko-hemijskih i mikrobioloških ispitivanja date su potrebne preporuke za navedene industrijske objekte.

- **AD »SUNCE«** - prehrambena industrija čiji su finalni proizvodi: ulje, margarin i majonez. Za preradu sirovine koriste se hemikalije: natrijum hidroksid, sumporna kiselina, fosforna kiselina, limunska kiselina i aditivi. Fabrika ima uređaj za prečišćavanje otpadnih voda i to: taložni bazen i prečištač sa filterom od frakcionog šljunka i aktivnog uglja uz doziranje vazduha. Osim osnovnih parametara koji se kontrolišu prema *Pravilniku o načinu i minimalnom broju ispitivanja kvaliteta otpadnih voda (Sl.glasnik SRS br. 47/83 i 13/84)*, potrebno je kontrolisati i karakteristične parametre i to: ulja i masti, ukupni fosfor, ukupni azot, "p" i "m" alkalitet, "p" i "m" aciditet, sulfate i sintetička sredstva za pranje.
- **AD »SOMBOLED«** - prehrambena industrija koja vrši preradu i konzervisanje mleka. U toku tehnološkog procesa od hemikalija se koriste kiseline i deterdženti.

Nakon tretmana, otpadne vode se odvođe javnom kanalizacionom mrežom do uređaja za prečišćavanje otpadnih voda (dalje UPOV). U ovim otpadnim vodama se očekuje visok sadržaj belančevina, masti, mlečnog šećera, kisela reakcija, BPK 5.

Rezultati i preporuke

Otpadna voda **AD »SOMBOLED«** sadrži veću količinu suspendovane materije, ukupan fosfor, etarski ekstrakt kao i neodgovarajuće vrednosti BPK5 i HPK. Potrebno je u predtretmanu efikasnije uraditi taloženje dodavanjem sredstava za koagulaciju i odvajanje materija rastvorljivih u etru kako bi bile zadovoljene opšte prihvaćene norme za upuštanje otpadnih voda u javnu kanalizaciju.

- **DPP »PROTEINKA«** vrši preradu konfiskata a kao finalni proizvod nastaje koštano brašno, tehnička mast i dehidrisana masa. Upotrebljena voda se kanališe u primarni prečistač gde se odstranjuju masnoće i dalje se kanalizacionim cevima odvodi na UPOV. Osim opštih parametara koji se ispituju u otpadnim vodama potrebno je kontrolisati sadržaj masti i ulja, ukupni fosfor, ukupni azot, alkalitet "p" i "m".

Rezultati i preporuke

Ispitivani parametri otpadnih voda **DPP »PROTEINKA«** - sadrži veću količinu etarskog ekstrakta kao i neodgovarajuću vrednost HPK. Potrebno je izvršiti odvajanje materija rastvorljivih u etru kako bi bile zadovoljene opšte prihvaćene norme za upuštanje otpadnih voda u javnu kanalizaciju.

- **MPI HK »BANE« AD**, Fabrika tri - metaloprerađivačka industrija koja u tehnološkom postupku proizvodnje koristi kiseline: sumpornu, sonu i azotnu a od baza: natrijumhidroksid i natrijum karbonat. Upotrebljene vode u postupku galvanizacije se odvođe na uređaj za prečišćavanje gde se vrši dekontaminacija cijanida, redukcija šestovalentnog hroma u trovalentni i neutralizacija. Karakteristični parametri za kontrolu ovih otpadnih voda su: nikal, hrom, bakar, cink, cijanidi.

Rezultati i preporuke

Otpadna voda **MPI HK »BANE« AD**, fabrika tri, sadrži veću količinu hlorida, sulfata, nikla, bakra, cinka, hroma, povećan je pH i ukupna tvrdoća. Potrebno je izvršiti neutralizaciju i precipitaciju kako bi bile zadovoljene opšte prihvaćene norme za upuštanje otpadnih voda u javnu kanalizaciju.

- **FABRIKA AKUMULATORA SOMBOR** u svom tehnološkom procesu produkuje akumulatore kao finalni proizvod. Od sirovina koristi olovo a od hemijskih supstanci sumpornu kiselinu. Voda upotrebljena u tehnološkom procesu se prečišćava i to metodom neutralizacije vode opterećene sa sumpornom kiselinom i taloženjem. Prečišćena voda se putem kanalizacionih cevi uliva u lagun u lociranu u krugu fabrike. Osim fizičko-hemijskih parametara, potrebno je kontrolisati i olovo.

Rezultati i preporuke

Otpadna voda **FABRIKA AKUMULATORA SOMBOR**, sadrži veću koncentraciju sulfata i olova. Potrebno je izvršiti precipitaciju kako bi bile zadovoljene opšte prihvaćene norme za upuštanje otpadnih voda u javnu kanalizaciju.

- **HLADNJAČA APATIN AD** - prehrambena industrija čiji je finalni proizvod smznuto povrće. Za preradu sirovina koriste hemikalije- limunsku kiselinu. Otpadna voda se dobija pranjem sirovine za preradu, pranjem mašina i uređaja kao i podova. Karakteristike ove vode jako varira u zavisnosti od sirovog materijala koji se obrađuje. Od uređaja za prečišćavanje otpadnih voda fabrika ima samo taložni bazen, nakon čega se voda kanalizacionim cevima pušta u recipijent tj. reku Dunav.

Osim osnovnih parametara koji se kontrolišu prema Pravilniku o načinu i minimalnom broju ispitivanja kvaliteta otpadnih voda (Sl.gl. SRS br. 47/83 i 13/84), potrebno je kontrolisati i karakteristične parametre i to: ukupni fosfor, ukupni azot, „p“ i „m“ aciditet, sintetička sredstva za pranje.

Rezultati i preporuke

Otpadna voda fabrike HLADNJAČA APATIN, sadrži veću koncentraciju BPK, ukupni fosfor, ukupan azot, taložne i suspendovane materije, nitrata i amonijak. Potrebno je uraditi detaljniji tretman ove otpadne vode kako bi bile zadovoljene opšte prihvaćene norme za upuštanje otpadnih voda u prirodni recipijent (reka Dunav).

▪ **APATINSKA PIVARA APATIN** - industrijski objekat za proizvodnju piva. U preradi koristi slad i krupicu. Uređaj za prečišćavanje otpadnih voda nemaju. Otpadna voda se odvodi kanalizacionim cevima i upušta u reku Dunav. Osim osnovnih parametara koji se kontrolišu prema Pravilniku o načinu i minimalnom broju ispitivanja kvaliteta otpadnih voda (Sl.gl. SRS br. 47/83 i 13/84), potrebno je kontrolisati i karakteristične parametre i to: ukupni fosfor, ukupni azot, „p“ i „m“ aciditet i alkalitet, sintetička sredstva za pranje.

Rezultati i preporuke

Otpadna voda fabrike APATINSKA PIVARA APATIN, sadrži veću koncentraciju BPK-5, pH, ukupan azot, taložne i suspendovane materije, etarski ekstrakt, nitrite, nitrata i amonijak. Potrebno je uraditi detaljniji tretman ove otpadne vode kako bi bile zadovoljene opšte prihvaćene norme za upuštanje otpadnih voda u prirodni recipijent (reka Dunav).

▪ **JKP „NAŠ DOM“ APATIN**, preduzeće koje se između ostalog bavi prikupljanjem i odvođenjem otpadnih voda. Nema uređaj za prečišćavanje otpadnih voda, već otpadne vode iz domaćinstva zajedno sa industrijskim otpadnim vodama sistemom kanalizacionih uliva u recipijent- reku Dunav. Osim osnovnih parametara koji se kontrolišu prema Pravilniku o načinu i minimalnom broju ispitivanja kvaliteta otpadnih voda (Sl.gl. SRS br. 47/83 i 13/84), potrebno je kontrolisati i karakteristične parametre i to: sadržaj masti i ulja, ukupni fosfor i ukupni azot.

Rezultati i preporuke

Otpadna vode JKP „NAŠ DOM“ APATIN, sadrži veću koncentraciju BPK-5, HKP, ukupan azot, taložne i suspendovane materije, etarski ekstrakt, nitrata i amonijak. Potrebno je uraditi detaljniji tretman ove otpadne vode kako bi bile zadovoljene opšte prihvaćene norme za upuštanje otpadnih voda u prirodni recipijent (reka Dunav).

6.6. Školska higijena

Kontrola zdravstvene ispravnosti namirnica sprovedena je u ustanovama za kolektivnu ishranu predškolske i školske dece gde je uzeto 166 uzoraka namirnica na mikrobiološku ispravnost (neodgovarajućih 3,0%) i 626 briseva sa površina, pribora i posuđa iz školskih i predškolskih kuhinja (neodgovarajućih 1,1%).

6.7. Aktivnosti na polju javnog zdravstva

Centar za higijenu i humanu ekologiju učestvovao je u realizaciji više projekata od nacionalnog interesa, kao i projekata iz oblasti prevencije hroničnih nezaraznih bolesti zajedno sa Domom zdravlja. Tokom godine raznim aktivnostima i manifestacijama obeleženi su važni ekološki datumi i ostvarena dobra saradnja sa informativnim centrima na okrugu. Aktivna saradnja ostvarena je sa Nevladinim organizacijama, SLD-om, stručnim i naučnim društvima i to putem radionica, tribina, stručnih sastanaka, sekcija, konsultativnih sastanaka i seminara. Zdravstveno-vaspitni rad i edukacija građanstva kontinuirano se sprovodila kroz saradnju sa drugim zdravstvenim ustanovama, školama, MAS medijima.

Projektne aktivnosti

Zavod za javno zdravlje Sombor je po četvrti put konkurisao i dobio sredstva u okviru Dekade Roma (2005-2015) pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja Republike Srbije a koje finansira projekte na osnovu programa "Unapređenje zdravlja posebnih grupacija stanovništva" i "Implementacija plana o zdravstvenoj zaštiti Roma u 2009. godini". Programi su namenjeni očuvanju i unapređenju zdravlja Roma.

Odobreni projekat se realizuje tokom 2009 i prvoj polovini 2010 godine pod nazivom **"PROCENA HIGIJENSKO-EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE I UTICAJ NA ZDRAVLJE ROMA U BOGOJEVU"**. Projekat se odvija u saradnja NVO "Beli golub" iz Bačkog Monoštora i koordinatora projekta Prim. mr sci. med. dr Dragoslave Čubrilo iz Zavoda za javno zdravlje u Somboru.

Projekat ima za cilj procenu i unapređenje higijensko-epidemiološke situacije u romskom naselju. Aktivnosti koje su planirane i sprovode se u okviru projekta su: anketno istraživanje higijensko-epidemioloških uslova, analiza vode za piće, deratizacija i dezinfekcija, dodela osnovnih higijenskih paketa i edukacija o sticanju osnovnih higijenskih navika

Projekat ima podršku lokalne samoprave opštine Odžaci u visini od 20% na dobijena sredstva od Ministarstva zdravlja. Sredstvima lokalne samoprave kao i sredstvima koje je izdvojio ZJZ Sombor nabavljeni su osnovni higijenski paketi, koje su predstavnici Zavoda i NVO "Beli golub" uručili stanovnicima ovog naselja.

6.8. Delatnosti na polju dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije

Dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija su posebne preventivne mere koje su obavezne »Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti« (Sl.list SRJ 11/04) a obavljaju se u skladu sa »Odlukom o uslovima koja moraju ispunjavati lica i preduzetnici za obavljanje dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije« (Sl.list SRJ 27/97). Mere se sprovode kontinuirano i po epidemiološkim indikacijama. Za što uspešnju realizaciju navedenih mera DDD služba saraduje sa ostalim službama zdravstvenih i radnih organizacija kao i sa službom sanitarne inspekcije. Sektor DDD sprovodi svoje aktivnosti u svim opštinama Zapadno-Bačkog okruga.

u Zapadno-Bačkom okrugu 2009

Vrsta mere	Prostor-objekat	Broj
DEZINFEKCIJA	Dezinfekcija prostora orošavanjem	10
	Dezinfekcija lokalnih vodovoda	3
	Dezinfekcija kućnih vodovoda	13
	Dezinfekcija javnih bušenih bunara	8
	Dezinfekcija centralnog vodovoda	2
	Dezinfekcija i čišćenje hidrofora	2
	Dezinfekcija vodotornja	1
	Dezinfekcija autoprikolice	1
	Dezinfekcija kamion prikolice	1
Vrsta mere	Prostor-objekat	Broj
DEZINSEKCIJA	Dezinsekcija objekata	12
	Dezinsekcija prostora	27
Vrsta mere	Prostor-objekat	Broj
DERATIZACIJA	Deratizacija objekata	13
	Deratizacija otvorenog prostora	16

7. Mikrobiološka dijagnostika

Centar za mikrobiologiju obavlja delatnost u oblasti sanitarne i kliničke mikrobiologije (koju čine bakteriologija, parazitologija i imunoserologija). Laboratorija je sertifikovana po 9001 standardu i ima uvedenu internu i eksternu kontrolu kvaliteta a u pripremi je i akreditacija po 17025 standardu. Mikrobiološka laboratorija je u toku 2008 godine obnovila sertifikat ISO 9001 i postigla odlične rezultate u eksternoj kontroli kvaliteta koju je sproveo nemački provajder (Instand), gde je imala 100% tačnost rezultata.

Mikrobiološka laboratorija Zavoda za javno zdravlje u Somboru jedina je **javno-zdravstvena mikrobiološka laboratorija** u Zapadno-Bačkom okrugu.

U toku maja meseca 2008 godine, laboratorija je dobila rešenje Ministarstva zdravlja RS o proglašenju za **NACIONALNU REFERENTNU LABORATORIJU ZA MENINGOKOK I HEMOFILUS**. U prvih 6 meseci 2008 godine raspoređena je oprema iz II tendera Ministarstva zdravlja i EU za Referentne laboratorije (oprema za mol.dijagnostiku: PCR i gel elektroforeza, UV jedinica) freezer na -80 i -20, CO2 inkubator, mikroskopi i dr. U protekloj godini laboratorija je obavljala sve bakteriološke, imunoserološke i parazitološke analize bolesničkog i drugog materijala. Prema zakonskim propisima i standardnim metodama sprovode se sanitarno-bakteriološka ispitivanja voda (pijaćih, otpadnih, rečnih, kanalskih, voda iz bazena i dr.), životnih namirnica, radnih površina, vazduha, radnih prostorija, kao i sterilnost hirurškog i sanitetskog materijala, infuzionih rastvora i biološka kontrola sterilizatora i autoklava (ATCC sojevima).

7.1. ANALIZA REZULTATA 2009

Tokom 2009 godine u mikrobiološkoj laboratoriji obrađeno je 80403 uzoraka, od toga 37541 uzoraka kliničkih materijala, 35192 uzoraka za sanitarne preglede i 7670 uzoraka sanitarne mikrobiologije. Mikrobiološka laboratorija obrađuje uzorke i iz privatnih specijalističkih ambulanti sa kojima ima ugovor.

Grafikon 27. Odnos broja uradjenih analiza po vrstama 2007 - 2009

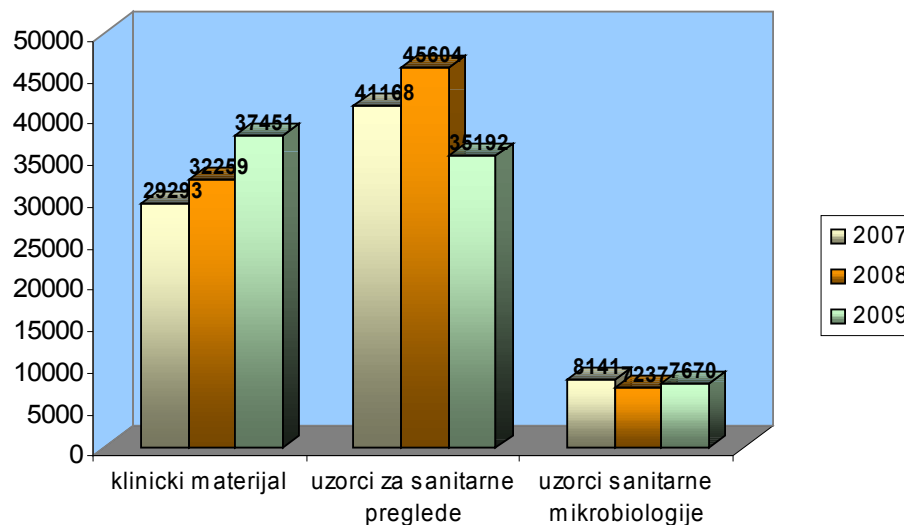


Tabela 73. Rezultati uradjenih analiza u mikrobiološkoj laboratoriji 2009

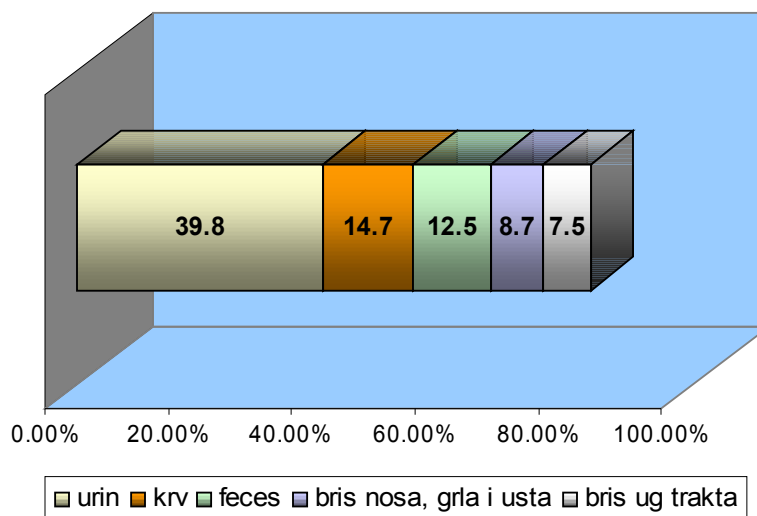
Vrsta materijala	Ugovoreno	Ostali korisnici
Krv (hemokultura)	0	1634 (bolnica)
Krv (serologija)	3132	745 (bolnica i ost. korisnici)
Likvor	0	23 (bolnica)
Feces (koprokultura, parazitologija)	3214	1496 (bolnica i ost. korisnici) 15069 (sistematski pregledi)
Sputum i bris bronha	99	431 (bolnica i ostali)
Urin	12853	2108 (bolnica i ostali)
Eksudat, transudat, primarno sterilne tečnosti	0	28 (bolnica)
Gnoj	1	1
Bris nosa, grla i usta	2889	384 (bolnica i ost.korisnici) 20123 (sistematski pregledi)
Bris uha, oka	446	155 (bolnica i ost. korisnici)
Bris kože, rane	369	722 (bolnica i ost. korisnici)
Bris urogenit. trakta	2643	188 (bolnica i ost. korisnici)
Drugo (spermokultura)	876	80 (bolnica i ost. korisnici)
Pregled urina i sputuma na TBC	0*	0
Pregled na Chl. trachomatis	412	29
Dijagnostika urog. mikoplazmi	408	18
ELISA (HIV,HbsAg,antiHCV, Borrelia IgM,IgG, Toxoplasma IgM,IgG)	2053	104
UKUPNO	29395	43338

*Dijagnostika TBC-a prebačena je u NOVOFORMLJENU REGIONALNU LABORATORIJU za TBC II nivoa, koja je smeštena na grudnom odeljenju Opšte bolnice Sombor, prema programu (KONTROLA TBC U SRBIJI) koji je sprovelo Ministarstvo zdravlja RS i Global fond (UN)

7.1.1. REZULTATI ANALIZA KLINIČKOG MATERIJALA

Od ukupnog broja uzoraka kliničkog materijala (37541), najviše je bilo urina 14961 (39,8%), zatim krvi 5511 (14,7%) i fecesa 4710 (12,5%).

Grafikon 28. Vrste kliničkog materijala prema učestalosti 2009



Praćenje rezistencije mikroorganizama u bolničkoj sredini

U okviru redovne delatnosti mikrobiološke laboratorije kontinuirano se detektuje i prati pojava multirezistentnih bakterija, najčešćih izazivača bolničkih infekcija, što je aktivnost u okviru programa od opšteg interesa.

1. *Staphylococcus aureus* meticilin R (MRSA) – 7 izolata

- ORTOPEDIJA – 3 (rana)
- INFEKTIVNO – 2 (rana)
- HIRURGIJA – 1 (rana)
- NEONATALNO – 1 (rana)

Ovi sojevi su rezistentni na sve beta-laktamske antibiotike, lek izbora je vankomicin za teške infekcije. Hemokulture i likvori – nije bilo izolata.

2. *Enterococcus vankomicin* R (VRE) – nije bilo izolata

3. *Streptococcus pneumoniae* penicilin R (PRSP) – 1 izolat

- INFEKTIVNO – 1 (poslato u RL)

4. *Acinetobacter baumannii*, *Pseudomonas aeruginosa* (MDR) – 19 izolata

Acinetobacter baumannii

- ITA – 5 (3 brush, 2 rana)
- ORTOPEDIJA – 2 (rana)
- INTERNO – 1 (rana)

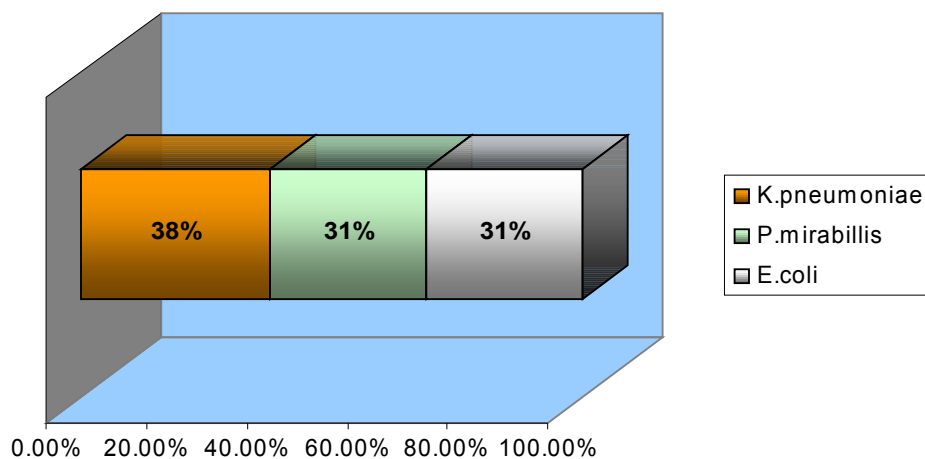
Pseudomonas aeruginosa

- ITA – 9 (hemokultura 2, brush 5, rana 2)
- ORTOPEDIJA – 1 (rana)

Detekcija i registracija pojave ESLB + sojeva u bolničkoj sredini

Mikrobiološka laboratorija redovno detektuje i registruje pojavu ESBL + sojeva u bolničkoj sredini, po odeljenjima opšte bolnice. U 2009 godini ukupno je bilo 45 izolata, od toga najviše *Klebsiella pneumoniae* 17 izolata a zatim *Proteus mirabilis* i *E.coli* po 14 izolata.

Grafikon 29. Struktura ESLB pozitivnih sojeva u bolničkoj sredini 2007



Klebsiella pneumoniae - 17 izolata

- UROLOGIJA - 8 (urin)
- ITA - 4 (2 urin, 2 rana)
- HIRURGIJA - 2 (urin)
- NEONATALNO - 2 (rana)
- INTERNO - 1 (urin)

Proteus mirabilis - 14 izolata

- HIRURGIJA - 3 (rana)
- INTERNO - 3 (2 urin, 1 rana)
- ITA - 3 (1 urin, 1 rana)
- UROLOGIJA - 2 (rana)
- PLASTIČNA H. - 1 (rana)
- ORTOPEDIJA - 1 (rana)
- INFEKTIVNO - 1 (URIN)

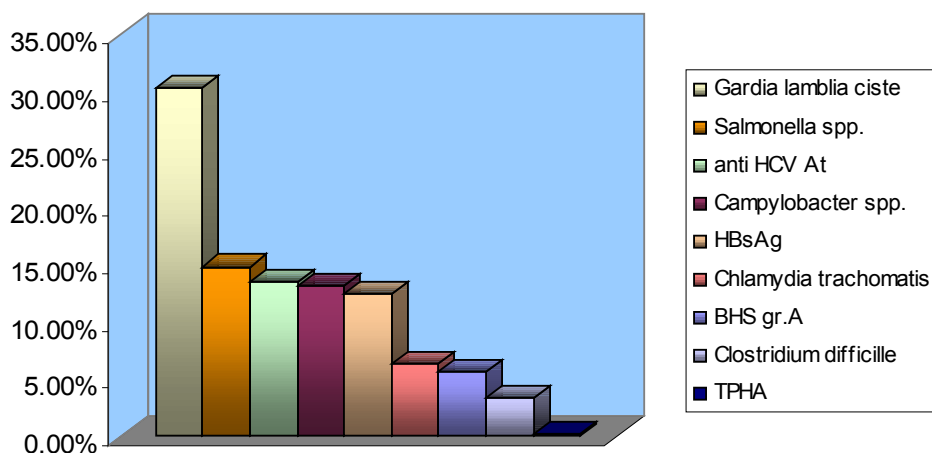
E.coli - 14 izolata

- UROLOGIJA - 7 (6 urin, 1 rana)
- HIRURGIJA - 3 (2 rana, 1 urin)
- ITA - 2 (rana)
- NEONATALNO - 1 (bris oka)
- INTERNO - 1 (urin)

Obavezne prijave laboratorijskih izolata

Od izolata koji se obavezno prijavljuju prema zakonu najčešće se javljaju: ciste G. lambliae 92 (30,4%), Salmonella spp. 45 (14,8%) i anti HCV At 42 (13,9%).

Grafikon 30. Struktura izolata koji se obavezno prijavljuju 2009



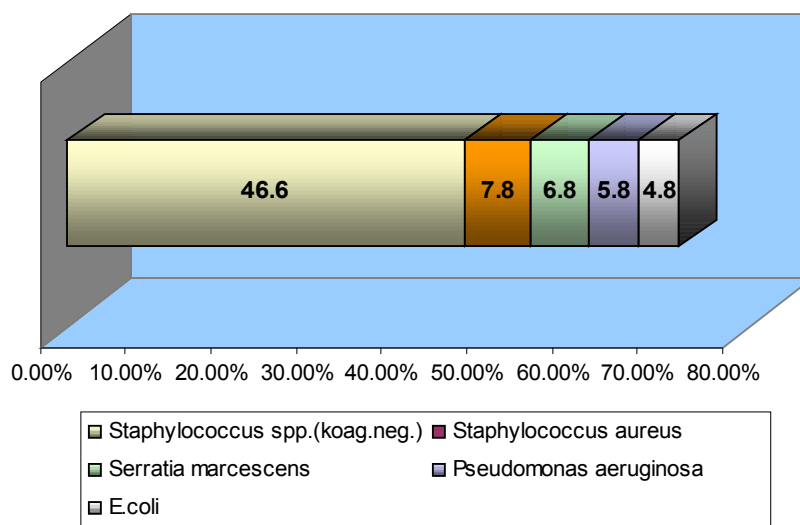
Izolati iz hemokultura

U 2009 godini utrošeno je 1874 bočica (hemokulture, primarno sterilne tečnosti, likvori, infuzioni rastvori, dijalizne tečnosti). Od toga, signal pozitivnosti dalo je 311 (16,6%). Od mikroorganizama koji su izolovani iz hemokultura tokom 2009 godine, Staphylococcus spp. (koagulaza negativan) čini 46,6%.

Godišnji izveštaj o broju PRIMOIZOLATA iz hemokultura i likvora

- Streptococcus pneumoniae 1 (likvor) - infektivno
- E.coli 5 (1-ginekologija, 1-urologija, 1-neonatalno, 2-infektivno)
- Serratia marcescens 7 (6-ITA, 1-neonatalno)
- Klebsiella pneumoniae 3 (2-ITA, 1-neonatalno)
- Klebsiella oxytoca 1 - interno
- Candida spp.(non albicans) 1- ITA
- Candida spp. 1 - ITA
- Candida albicans 5 (4-ITA, 1-neonatalno)
- Acinetobacter baumannii 3 - ITA
- Staphylococcus aureus 8 (hemo 7, likvor 1) 3-interno, 3-infektivno, 1-ITA, 1-ortopedija
- Aerococcus virridans 2 (likvor 1-pedijatrija, 1 hemokultura-ITA)
- Enterococcus faecalis 3 (1-ITA, 1-interno, 1-infektivno)
- N.meningitidis gr.B 2 (1 izolat i krv i likvor): 1-neonatalno, 1-pedijatrija
- Staphylococcus intermedius (koag.pozitivan) 1-interno
- Pseudomonas aeruginosa 6 (5-ITA, 1-hirurgija)
- Enterobacter cloacae 1- ITA
- Streptococcus suis 1 (likvor - infektivno)
- Burkolderia cepacia 1 - interno
- Proteus mirabilis 1 - ITA
- Citrobacter braakii 1 - urologija
- Morganella morgannii 1 - ITA
- Staphylococcus spp.(koag. negativan) - 48
- Anaerobni gram- štapići 1 - infektivno

Grafikon 31. Struktura primoizolata iz hemokulture i likvora 2009



Primoizolati salmonela

U 2009 godini bilo je ukupno 46 primoizolata salmonela, od kojih je najučestalija Salmonella enteritidis sa udelom od 93,5%.

7.1.2. SANITARNA MIKROBIOLOGIJA

Na odseku za sanitarnu mikrobiologiju obrađeno je tokom godine 7670 uzoraka: vode za piće 3329, uzoraka na sterilnost, čistoću i upotrebljivost 2903, uzoraka namirnica 1253 i uzoraka bazenskih, površinskih i otpadnih voda 185.

Kada su u pitanju namirnice, najviše analiziranih uzoraka odnosi se na meso i mesne prerađevine 292 (23,3%), sladoled 91 (7,3%) i veštačka pića 56 (4,5%).

Od uzoraka na sterilnost, čistoću i upotrebljivost, najviše je bilo briseva na čistoću 2193 (75,5%) i kontrola sterilizatora i autoklava 434 (14,9%).

Tabela 74. Struktura uzoraka sanitarne mikrobiologije prema vrstama materijala

Vrsta materijala	Broj	%
1. NAMIRNICE		
Meso i mesne prerađevine	292	23,3
Sladoled	91	7,3
Veštačka pića	56	4,5
Kolači	47	3,7
Mleko i mlečno proizvodi	30	2,4
Konzerve trajne	10	0,8
Jaja i jaja u prahu	3	0,2
Ostale namirnice	724	57,8
Ukupno	1253	100
2. VODE ZA PIĆE		
Ukupno	3329	100
3. BAZENSKE, POVRŠINSKE I OTPADNE VODE		
Bazeni	147	79,5
Površinske i otpadne vode	38	20,5
Ukupno	185	100
4. UZORCI NA STERILNOST, ČISTOĆU I UPOTREBLJIVOST		
Brisevi na čistoću	2193	75,5
Kontrola sterilizatora i autoklava	434	14,9
Rastvori	162	5,6
Kontrola vazduha	113	3,9
Sanitarni i hir.materijal na sterilnost	1	0,1
Ukupno	2903	100
UKUPNAN BROJ UZORAKA SANITARNE MIKROBIOLOGIJE	7670	

7.1.3. KONTROLA TUBERKULOZE

Mikrobiološka laboratorija uključena je u Projekat »Kontrola tuberkuloze u Srbiji« - Globalni fond. U toku 2008 godine objedinjena je dijagnostika TBC na celom Zapadno-Bačkom okrugu i formirana regionalna laboratorija drugog nivoa.

REZULTATI U 2008

Broj stanovnika: 197.974

Stopa na 100.000: 24

Ukupno oboleli u 2008 podeljeni na osnovu podataka o prethodnom lečenju:

UKUPNO - 47

novooboleli - 43

recidivi - 4

lečenje nakon neuspeha - 0

lečenje nakon prekida - 0

drugi ponovo lečeni - 0

bez podataka o prethodnom lečenju - 0

Tabela 75. Svi oboleli u 2008 po dobnim grupama, polu i rezultatima kultivacije

pol/dob	0-4	5-14	15-18	19-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	nep.	ukup.
muški	0	0	0	1	2	4	8	8	5	0	28
ženski	0	1	2	1	1	1	4	3	6	0	19
nep.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ukupno	0	1	2	2	3	5	12	11	11	0	47

Svi oboleli po rezultatima kultivacije:

UKUPNO - 47

kultura pozitivni - 29

kultura negativni - 15

kultura nije rađena -1

nepoznati rezultati - 2

8. ZAKLJUČCI

Pokazatelji vitalno-demografskih kretanja

- Prema podacima za 2008 godinu na području Zapadno-Bačkog okruga rođeno je 1589 dece a stopa nataliteta iznosila je 8,0/1000 stanovnika (od 1989 godine Zapadno-Bački okrug nalazi se u fazi nepovoljnog nataliteta - ispod 12 promila prema merilima SZO).
- U istoj godini umrlo je 3167 osoba, sa stopom mortaliteta od 16,0/1000 stanovnika.
- Kao rezultanta rađanja i umiranja, stopa prirodnog priraštaja u 2008 iznosila je - 8,0/1000 st.

Morbiditetna statistika

- Utvrđena oboljenja i stanja registrovana u ustanovama primarne i bolničke zdravstvene zaštite ne pokazuju značajne promene u strukturi oboljevanja u odnosu na prethodni period, pa se nastavlja dominacija hroničnih nezaraznih bolesti: bolesti sistema za disanje, bolesti sistema krvotoka, bolesti mišićno-koštanog sistema i vezivnog tkiva, duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja, bolesti sistema za varenje i bolesti mokraćno-polnog sistema.

Mortalitetna statistika

- Vodeći uzrok smrti stanovništva Zapadno-Bačkog okruga predstavljaju bolesti sistema krvotoka sa učešćem od 53,3% u ukupnom broju umrlih. Oboljenja iz podgrupe „druge bolesti srca“ (kardiomiopatije, srčana insuficijencija, poremećaji srčanog ritma) najznačajnija su u ovoj grupi bolesti sa udelom od 45%. Na drugom mestu u strukturi uzroka smrti su tumori sa učešćem od 21,2%. Vodeći uzroci smrti prema lokalizaciji malignih tumora kod muškaraca su: maligni tumori traheje, bronha i pluća (36,6%) i tumori kolona i rektuma (12,7%), dok kod žena najveći značaj imaju: maligni tumor dojke (16,7%) i tumori kolona i rektuma (15%). Visoku treću poziciju vodećih uzroka smrti zauzima grupa simptomi, znaci i patološki klinički i laboratorijski nalazi sa učešćem od 9,3%. Na četvrtom mestu su povrede, trovanja i posledice delovanja spoljnih faktora sa 4,6% a na petom bolesti sistema za varenje sa 3,4%.

Organizacija, kadrovi, rad i korišćenje zdravstvene zaštite

- Zdravstvena zaštita stanovništva Zapadno-Bačkog okruga obezbeđuje se u ustanovama primarne i sekundarne zdravstvene zaštite a mreža zdravstvenih ustanova utvrđena je Odlukom o planu mreže Republike Srbije, gde su definisani broj i vrste zdravstvenih ustanova, broj i namena postelja i delatnosti. Zdravstvenu delatnost obavljaju samostalno sledeće zdravstvene ustanove:

- ▶ Zavod za javno zdravlje Sombor
- ▶ Opšta bolnica Sombor
- ▶ Dom zdravlja Sombor
- ▶ "Apoteka narodna" Sombor

- ▶ Dom zdravlja Kula
- ▶ Dom zdravlja Odžaci – sa vanbolničkim stacionarom za plućne bolesti i TBC
- ▶ Dom zdravlja Apatin
- ▶ Specijalna bolnica "Banja Junaković" Apatin

- U zdravstvenim ustanovama Zapadno-Bačkog okruga u 2009 godini bilo je 2708 zaposlenih, od toga 1952 zdravstvenih (72,1%) i 756 (27,9%) nemedicinskih radnika. Od ukupnog broja zdravstvenih radnika, zaposlenih sa visokom stručnom spremom bilo je 564 (28,9%), sa višom 120 (6,1%), sa srednjom 1265 (64,8%) i sa nižom stručnom spremom 3 (0,1%).

- Ostvarenih poseta po 1 stanovniku bilo je: u službi opšte medicine 4,8; medicine rada 1,2; u službi za zdravstvenu zaštitu dece 7,1; školske dece i omladine 4,3 i žena 0,3.

- Zdravstvene ustanove na području okruga obezbeđuju ukupno 1027 postelja (5,2 postelja na 1000 stanovnika).

- Opšta bolnica u Somboru raspolaže sa 732 postelje. U protekloj godini u bolnici je lečeno 22971 bolesnika koji su ostvarili 235516 b.o. dana. Prosečna dužina bolničkog lečenja iznosila je 10,2 dana a iskorišćenost kapaciteta za opštu bolnicu u celini 88,1%.

- Vanbolnički stacionar za plućne bolesti i TBC raspolaže sa 25 postelja. Tokom godine u stacionaru je lečeno 341 bolesnika i ostvareno 7431 b.o. dana. Prosečna dužina bolničkog lečenja iznosila je 22 dana, dok je iskorišćenost posteljnog fonda bila na nivou od 81,4%.

- Specijalna bolnica »Banja Junaković« ima 270 postelja. U 2009 godini u bolnici je lečeno 2772 bolesnika koji su ostvarili 32212 b.o. dana. Prosečna dužina bolničkog lečenja iznosila je 11,6 dana a posteljni fond iskorišćen je u obimu od 32,7%.

Higijensko-epidemiološka situacija

- U Zapadno-Bačkom okrugu u 2009 godini prijavljeno je ukupno 22169 slučajeva zaraznih bolesti. U 3 slučaja ova oboljenja su imala smrtni ishod. Incidenca oboljevanja u 2009 godini iznosila je 10358.81/100 000 stanovnika. U odnosu na prethodnu godinu beleži se pad incidence za 6,5%. Mortalitet od zaraznih bolesti u Zapadno-Bačkom okrugu iznosio je 1.40/100 000 stanovnika.

- U strukturi zaraznih bolesti dominirale su respiratorne infekcije sa učešćem od 96,66%. Vodeća oboljenja ove grupe su Pharyngitis streptococcica, Tonsilitis streptococcica, Infl.vir. non ident, Varicella i Pneumonia. Crevne zarazne bolesti nalaze se na drugom mestu sa učešćem od 2,55%. U ovoj grupi vodeća oboljenja su Enterocolitis acuta i Diarrhoea causa infections. Parazitarne zarazne bolesti zauzimaju treće mesto sa učešćem od 0,30% u ukupnom obolevanju sa Scabies-om kao jedinim prijavljenim oboljenjem. U grupi ostalih zaraznih bolesti koje se nalaze na četvrtom mestu sa 0,27% u 2009 godini prijavljuje se Septicaemia alia, Hepatitis C i B. U 2009 godini zabeležen je 1 smrtni slučaj (Septicaemia alia).

Grupa veneričnih odn. seksualno prenosivih bolesti nalazi se na petom mestu sa učešćem od 0,11%. Vodeće i jedino oboljenje ove grupe je Chlamidiasis-genitalna. Na šestom mestu nalaze se Vektorske zarazne bolesti sa učešćem od 0,09% u ukupnom obolevanju i Lyme boreliozom kao vodećim oboljenjem. Na poslednjem, sedmom mestu nalaze se Zoonoze sa učešćem od 0,01% u ukupnom obolevanju i Toxoplasmosis i Ehinococcosis kao jednim oboljenjima.

- U toku 2009 godine uzorkovano je i stručno obradjeno 6543 uzoraka vode za piće, od toga 3327 uzoraka na mikrobiološku i 3216 na hemijsku ispravnost. Od ukupnog broja analiziranih uzoraka mikrobiološki neispravnih bilo je 420 (12,6%) a fizičko-hemijskih 1658 (51,6%).
- Na mikrobiološku ispravnost voda iz bazena za rekreaciju izvršena je 91 analiza, od čega 21,9% nije mikrobiološki odgovaralo. Iz bazena za rehabilitaciju analizirano je 55 uzoraka na mikrobiološku ispravnost a neodgovarajućih je bilo 16,4%.
- Analiziranih uzoraka namirnica na mikrobiološku ispravnost bilo je 1181 (neodgovarajućih 5,1%). Analiziranih uzoraka na hemijsku ispravnost (sastav, organoleptička svojstva i ostalo) bilo je 334 (neodgovarajućih 3,6%).
- Nadzor u cilju kontrole ispuštanja otpadnih voda izvršen je u 8 industrijskih objekata i popunjeni su anketni upitnici o otpadnim vodama industrije. Na osnovu rezultata fizičko-hemijskih i mikrobioloških ispitivanja date su potrebne preporuke za navedene industrijske objekte.
- Kontrola zdravstvene ispravnosti namirnica sprovedena je u ustanovama za kolektivnu ishranu predškolske i školske dece gde je uzeto 166 uzoraka namirnica na mikrobiološku ispravnost (neodgovarajućih 3,0%) i 626 briseva sa površina, pribora i posuđa iz školskih i predškolskih kuhinja (neodgovarajućih 1,1%).
- _Zavod za javno zdravlje Sombor po četvrti put je konkurisao i dobio sredstva u okviru Dekade Roma (2005-2015) pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja Republike Srbije a koje finansira projekte na osnovu programa "Unapređenje zdravlja posebnih grupacija stanovništva" i "Implementacija plana o zdravstvenoj zaštiti Roma u 2009. godini". Programi su namenjeni očuvanju i unapređenju zdravlja Roma.

Mikrobiološka dijagnostika

- Tokom 2009 godine u mikrobiološkoj laboratoriji obrađeno je 80403 uzoraka, od toga 37541 uzoraka kliničkih materijala, 35192 uzoraka za sanitarne preglede i 7670 uzoraka sanitarne mikrobiologije. Od ukupnog broja uzoraka kliničkog materijala, najviše je bilo urina (39,8%), zatim krvi (14,7%) i fecesa (12,5%).
- Mikrobiološka laboratorija redovno detektuje i registruje pojavu ESBL + sojeva u bolničkoj sredini, po odeljenjima opšte bolnice. U 2009 godini ukupno je bilo 45 izolata, od toga najviše Klebsiella pneumoniae (38%) a zatim Proteus mirabilis (31%) i E.coli (31%).

- Od izolata koji se obavezno prijavljuju prema zakonu najčešće se javljaju: ciste *G. lamblia* (30,4%), *Salmonella* spp. (14,8%) i anti HCV At (13,9%).
- Na odseku za sanitarnu mikrobiologiju obrađeno je tokom godine 7670 uzoraka: vode za piće 3329, uzoraka na sterilnost, čistoću i upotrebljivost 2903, uzoraka namirnica 1253 i uzoraka bazenskih, površinskih i otpadnih voda 185.

